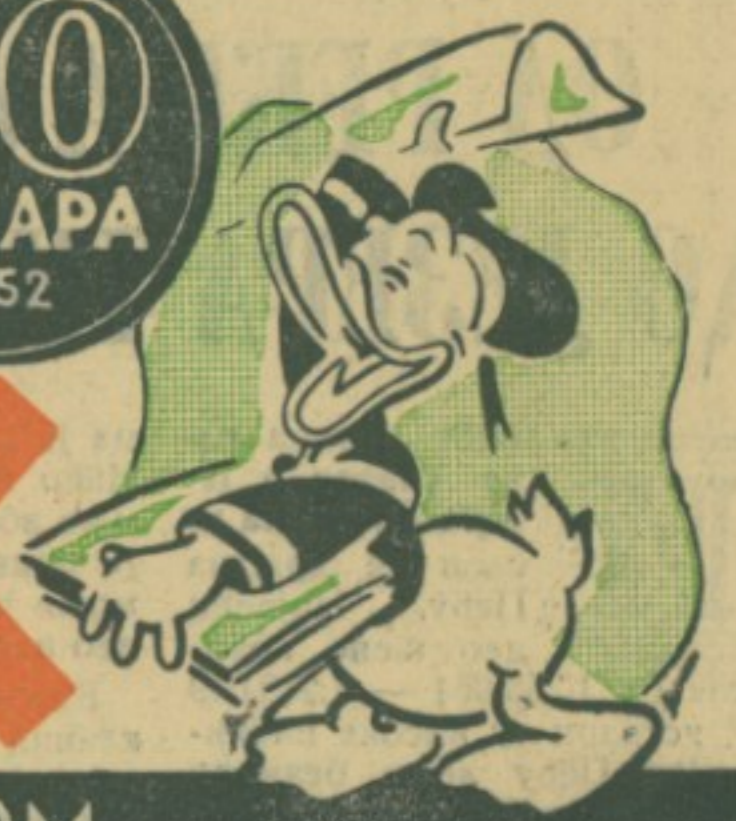

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII — Број 426
Субота, 27 фебруар 1960

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

По
повратку
са
кратког,
добровољ-
ног
прогонства
у
свемир,
Флаш
и
Дејл
отишли
су на
заслуже-
ни
одмор.

ЛЕКАРИ КАЖУ ДА ЈЕ ЗРАК СМРЗНУТОГ
ВАЗДУХА КОЈИ МЕ ЈЕ НА МЕСЕЦУ
ПОГАО УНИШТИО ВУЛКАНИ-
ЗАЦИЈУ МОГ
ТЕЛА.

ДРАГИ, ТЕБИ ЈЕ
САД ДОБРО... И ТО
ЈЕ СВЕ ШТО МЕ
СЕ ТИЧЕ!

ДИВНО ЈЕ... ВОЗИТИ СЕ МИРНО
ПО ЈЕЗЕРУ, ФЛАШЕ! АКО НАМ
СЕ ДО КРАЈА ЖИВОТА
НЕ ДОГОДИ НИШТА
УЗБУДЉИВО... ЈА СЕ
НЕКУ ЖАЛИТИ!

И ЈА НЕ ЖЕЛИМ
НИШТА ВИШЕ! МОЈЕ
СТАРЕ КОСТИ
СПРЕМНЕ СУ
ЗА ПЕНЗИЈУ!

ДЕЈЛ! НЕКА
БОЦА С ПО-
РУКОМ!

ВЕРОВАТНО СУ ЈЕ БАЦИ-
ЛА У ЈЕЗЕРО ДЕЦА ИГРА-
ЈУКИ СЕ ГУСАРА! ШТА
ПИШЕ, ДРАГИ?

ЗАШТО СИ СЕ
УЗВУЛИО, ДРАГИ?
ШТА ПИШЕ?

АКО ЈЕ ОВО ДЕЦАКА
ШАЛА... ОНДА ТАЈ
ИМА БУДНУ МАШТУ!
ОВДЕ... ПРОЧИТАЈ... ПО-
ГЛЕДАЈ ДАТУМ!

Уплат-
пре него
што ме
задреси
судбина у
парку обаси-
визи!
Ејла
август 2554

ПА РЕКА САМТИ
ДА ЈЕ ТО ДЕЦА
ШАЛА! ДАТУМ
ЈЕ: 2554 ГОДИ-
НА! ШЕСТ ВЕКО-
ВА УНАПРЕД!

НЕ ЗНАМ
ДЕЈЛ! ИПАК...
ДА ЛИ ЈЕ ТО
ШАЛА!

ТО НИЈЕ ДЕЦА
РУКОПИС... ЖЕНСКИ
ЈЕ... И НЕКА
СЛОВА ИЗГЛЕДА-
ЈУ НЕКАКО ФУТУ-
РИСТИЧКИ!

ФЛАШЕ! НЕ
БУДИ СМЕ-
ШАН... ПОЗИВ
УПОМОГ ИЗ
26-ОГ ВЕКА НЕ
ПЛОВИ ПО ЈЕ-
ЗЕРУ У
ПАРКУ!

ЗАБОРАВИ
ТУ ГЛУПОСТ,
ДРАГИ...
ОПУСТИ
НЕРВЕ!

АЛИ, ФЛАШ ЈЕ КРИШОМ
ОД ДЕЈЛ САЧУВАО
ПИСМО... И ТЕ НОКИ...

ПОМОЗИТЕ! ЕЈЛА
ПОМОК УПОМОГ
ЕЈЛА! ПОМОК
ЕЈЛА! ПОМОК
ЕЈЛА! ПОМОК
ЕЈЛА! ПОМОК

ФЛАШЕ! ДЕТАЛНЕ АНА-
ЛИЗЕ ПОКАЗАДЛЕ СУ ДА
СУ ОВАЈ ПАПИР И МА-
СТИЛО ИЗРАЂЕ-
НИ ОД НЕПО-
ЗНАТИХ СА-
СТОЈАКА!

ВОД ЗАРКОВА
У
ЛАБОРАТОРИЈИ...

ЗАРКОВЕ! САСТОЈЦИ
НЕПОЗНАТИ НАМА, ДА-
НАС... АЛИ НЕ И У БУ-
ДУЊНОСТИ! ОСЕЋАМ
ДА ЈЕ ОВАЈ ПОЗИВ
УПОМОК ДОШАО ДО
МЕНЕ КРОЗ ВРЕМЕ!
ОН МЕ ПРОГОНИ...
ИЗГЛЕДА ХИТАН...
СТВАРАН...

У ОВОМ БРОЈУ:

- ДИПЛОМАТА У
МАЛОМ ГРАДУ
 - МОЈ ПРИЈАТЕЉ
ЦИН
 - СЛАВНИ СПОРТИ-
СТИ
- СТРИПОВИ:
Бајка о цару Салта-
ну, Паја, Мики, Бил
и Бум, Флаш Гор-
дон, Чардак ни на
небу ни на земљи,
Трећи на планини

НАСТАВИКЕ СЕ

Т-1/60

ОД РЕКЕ АМАЗОН ДО ЈЕЗЕРА ТИТИКАКА

Између извора реке Амазон и језера Титикака налази се држава Перу. Највећи део њене површине од 1.355.054 — 1.249.049 км² уствари су високе планине, јер Перу лежи безмало цео на огромном планинском диву — Андима или Кордиљерима. То је планински венац од око 7.500 километара који се пружа дуж тихоокеанске обале. Неколико врхова су високи преко 6.000 метара а највиши, Аконкагва, од 7.040 метара, вулканског је порекла. Кордиљери су веома богати рудним благом.

Нешто мало равнице на Истоку и дуж обала, са тропском климом, даје углавном пољопривредне производе: кафу, какао, шећерну трску, пиринач, памук. Планински предели су веома богати рудама сребра, злата, бакра, олова, живе, каменог угља, нафтом. Сем тога постоје огромне наслаге „гуана“, птичјег измета, које је одлично гнојиво. Гаје се и све врсте домаћих животиња а у брдским предели-

ма је нарочито корисна лама. Иако богата рудама ова земља због неразвијености своје привреде и индустрије не може да их користи, те већи део народа живи оскудно.

Високе планине и дубоки кланци отежавају саобраћај, али су се ипак путеви и железница као знак човечије упорности пробили и до 4.000 метара висине. Није ретко срећа железничке композиције са вечним глечерима.

Половину од девет милиона становника Перуа чине Индијанци, који су у много чему сачували традиције својих предака. Сем Индијанаца ту су креолци, Европљани, Кинези, Јапанци, црнци као и мешани потомци свих ових.

Највећи део обрадивог земљишта, природног рудног блага и трговине држи у рукама мали број домородаца и странаца што је један од главних разлога привредне неразвијености.

Горњи ток реке Амазон зове се Марањон. Извор му је у непосредној близини Тихог Океана али разноси воде кор-

ВРБАНКА СА ДЕТЕТОМ

диљерских глечера преко целе Јужне Америке у Атлантски Океан. Тако се на једном крају државе Перу рађа река са највећим сливом и највише воде, а на другом, на самој граници са Боливијом налази се језеро Титикака. Површина му износи 6.900 км² а лежи на висини од 3.854 метра.

Између реке и језера, а и даље на север и југ постоје многе успомене на древне Инке: развалине сведоче о њиховој високој грађевинској способности, моћи и истрајности. Понекад је успомена сачувана у обичају или причи,

некипут је то посуда или украс а најчешће је то одећа која својим складом боја потсећа на давњу прошлост.

МОЛИЈЕР И НАОРУЖАНИ ЛЕКАР

Велики француски књижевник Молијер није имао много поверења у лекаре сумњичећи их да су у савезу с властима погребних предузећа.

Једном кад се Молијер изненада разболео једва су нашли његовог лекара који се тренутно није налазио у граду, већ у лову. Лекар је похитао болеснику и ушао у његову собу онако како се затекао: у ловачком оделу и с пушком преко рамена. Приметивши оружје, Молијер му рече:

— Да се можда не бојите, господине, да ваш уобичајени начин лечења неће бити довољан да ме усмрти?

Зашто се гавран не сели у јесен

— есијонска народна ђрича —

Гавран је и у давна времена био велика лештина: никад није могао да се одлучи и одлети у далеке земље.

— Глуп си ти, стриче гавране, кад увек овде чамиш, — говорили су му његови другови. — Прени се, размрдај се: почни као и ми да зимујеш у топлијим крајевима. Тамо је вода бистрија, небо плавље. Храна је укуснија а шуме свежије. Крени, стриче гавране, крени и ти јесенас у топлије крајеве.

Пристао гавран и једне јесени полетео и он на југ. Летео — летео, знојио се, знојио, док је стигао. Спустио се на врх палме и одмах видео: узалуд су му брбљали о тим чувеним топлим крајевима. Врућина је ужасна, нигде ни капи воде да жеђ утоли. Усто, тек што су остале птице-путници угледале гаврана заграјале су:

— Погледајте! И гавран се довукао овамо!

Страшно се на то разгорепадно стриче гавран, обрнуо се и одлетео натраг својој кући. Рекао је својим рођацима који су дошли да им прича о далеким крајевима:

— Жалосна, бедна места су то! Никад више нећу тамо отићи.

Отада стриче гавран живи код нас преко чигаве године.

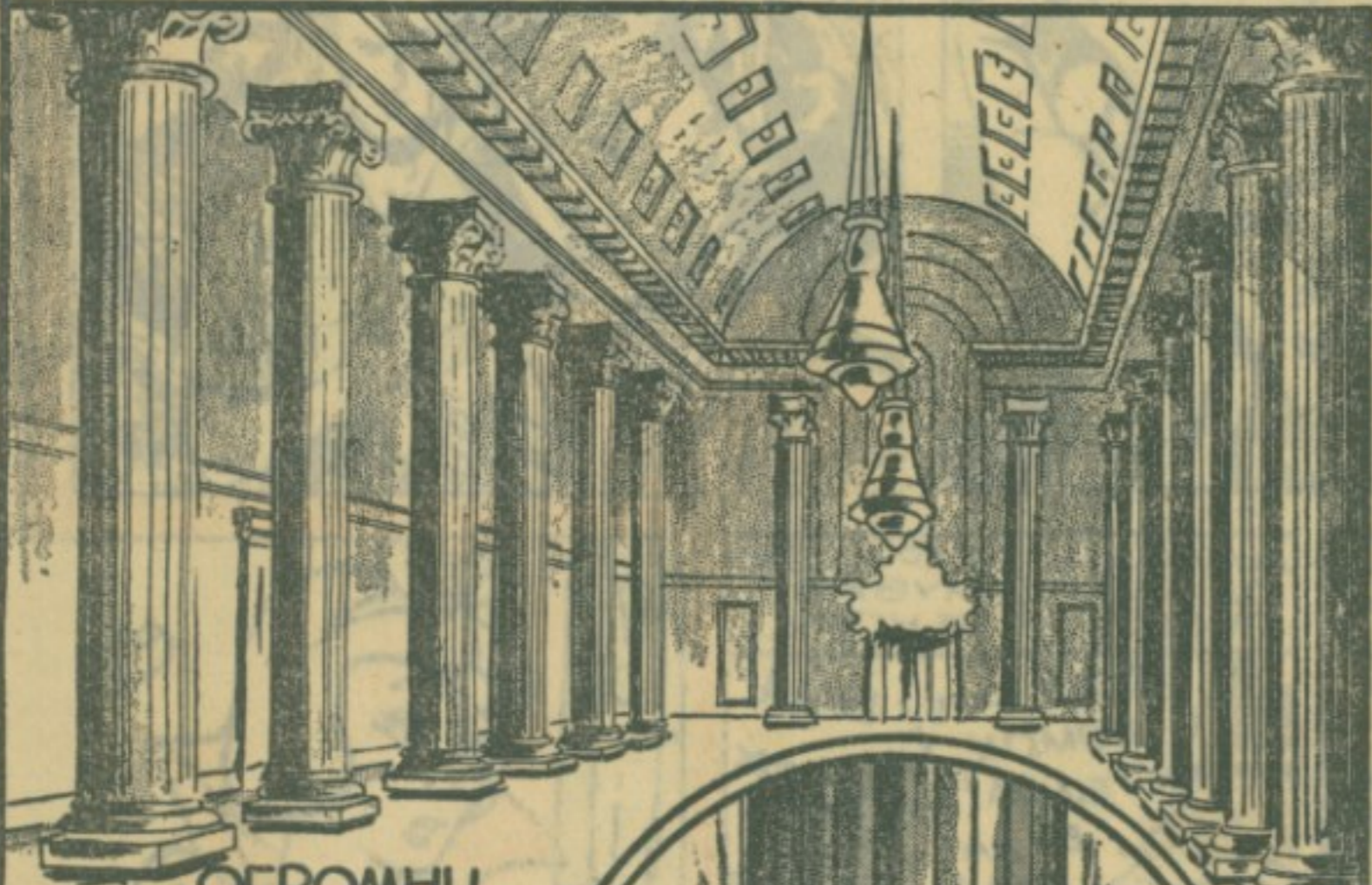
СВЕ ВИШИ

Из генерације у генерацију људи постају све виши. У париској занатској комори требало је недавно да се одржи серија предавања о утицају француске моде на светску, и то почев од времена Луја XV па до данас. Међутим, упркос свим настојањима није се могао пронаћи ниједан манекен који би могао да прикаже костиме из 17 и 18 века. Хаљине су биле кратке чак и за манекенке које иначе приказују хаљине за свим младе девојке и одраслије девојчице.

ИЗРАДА И ШАРАЊЕ КЕРАМИКЕ

Ripley's - Вероватни или не!

ОГРОМНИ СТУБОВИ
КОЈИ ДРЖЕ ТАВАНИЦУ ЕГИПТСКОГ ХОЛА У ПАЛАТИ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ У ЛОНДОНУ БИЛИ СУ ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ НАЦИСТИЧКОГ БОМБАРДОВАЊА ОДИГНУТИ ОД ПОДА ЗА 8 САНТИМЕТАРА. ПА, ИПАК, ЈОШ СТОЈЕ

4000 ЗЛАТНИХ МАМУЗА СКИНУТИХ С ПАЛКИХ ВИТЕЗОВА ПОСЛЕ БИТКЕ КОД КУРТРЕЈА (БЕЛГИЈА) ПРЕТОПЉЕНО ЈЕ У ПОЛУГУ ОД ЖЕЖЕНОГ ЗЛАТА. КОЈУ СУ КАСНИЈЕ ПОДЕЛИЛИ ВОЈНИЦИ ГРАЂАНСКЕ ПОВЕДНИЧКЕ ВОЈСКЕ 11 ЈУЛ 1302

ДИЈАМАНТСКИ ПРСТЕН КОЈИ ЈЕ ЕВЕЛИН БЛЕЈК ИЗГУБИЛА У СТРАЈНОМ ОДУ (ЕНГЛЕСКА) НАЂЕН ЈЕ У ЈЕДНОМ ЧАСНИКУ КУПЉЕНОМ У УБАЛТ ПЛЕЈНСУ (САД)

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ПРЕШАО 1600 КИЛОМЕТАРА ПРЕКО ЈОРГАНА БАГДАДСКИ КАМИФ ХАРУНАЛ РАШИД (763-809)

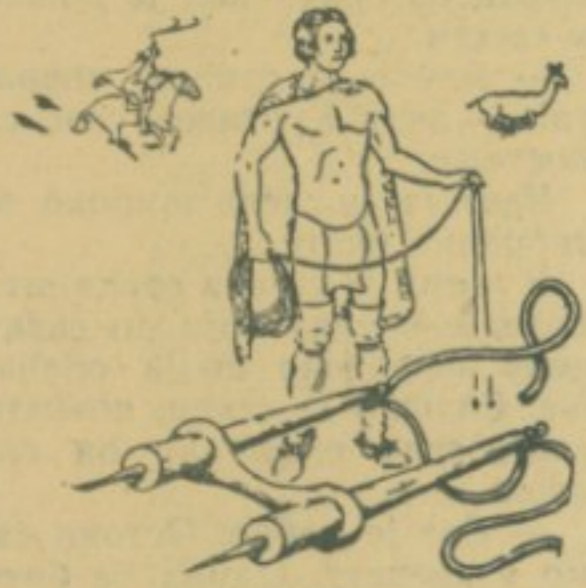
ДА БИ КАЗНИО СЕБЕ ЗБОГ ТОГА ШТО СЕ ОЖЕНИО ЖЕНОМ КОЈУ ЈЕ БОЛЕО ЊЕГОВ БРАТ ПРЕШАО ЈЕ ПУТ ОД БАГДАДА ДС МЕКЕ. ЊЕГОВИ ВОЈНИЦИ ПРОСТИРАЛИ СУ МУ ПУТУ ЈОРГАНЕ ДА МУ ВРЕО ПУСТИЊСКИ ПЕСАК НЕ ИЗГОРИ ТАВАНЕ

БИЉКА РУТВА
ДАВАНА ЈЕ ПРАВНИЦИМА У ЕНГЛЕСКОЈ СВЕ ДО 19 ВЕКА - ЈЕР СЕ ВЕРОВАЛО ДА ОНА ДАЈЕ ВИДОВИТОСТ

ADVERTISEMENT.
Persons, going into the other Colonies, may be supplied with any Number of counterfeited Congress-Notes, for the Price of the Paper per Revis. They are so neatly and exactly executed, that there is no Risk in getting them off, it being almost impossible to discover, that they are not genuine. This has been proved by Bills in a very large Amount, which have already been successfully cashed. Inquire for Q. E. D. at the Coffee-House, from 11 P. M. to 4 A. M. during the present Month.

Just opened for Sale. **ФАЛСИФИКОВАНИ АМЕРИЧКИ НОВАЦ** НАЂЕН ЈЕ ПРЕКО ОГЛАСА У ЊУЈОРШКОЈ ГАЗЕТИ.

МАМУЗЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

ГРУБЕ ДРВЕНЕ МАМУЗЕ
ИНДИЈАНСКОГ ПЛЕМЕНА
ТЕХУЕЛЧЕ

Кроз векове коњаник је носио разне, често и смешне одеће. Понекад је то био позлаћен оклоп или гиздава униформа, али његово стално обележје су мамузе. Без њих се коњаник не може замислити.

ТИПОВИ МАМУЗА КОЈЕ СУ
НОСИЛИ ЕВРОПСКИ ВИТЕЗОВИ
ПОЧЕТКОМ XV ВЕКА

Још од најранијег времена мамузе су имале специјални значај, далеко већи од њихове сврхе. По традицији служиле су као знак вишег положаја или касте. У Средњем веку друштвени положај једног коњаника могао се оценити по боји његових мамуза. У скоријој прошлости, мамузе трупног коњаника блиста-

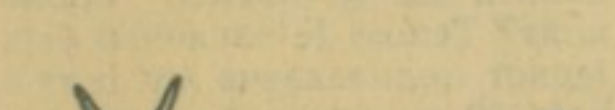
МАМУЗЕ ПИОНИРА
СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

ле су чак и онда кад би му сва остала опрема зарђала.

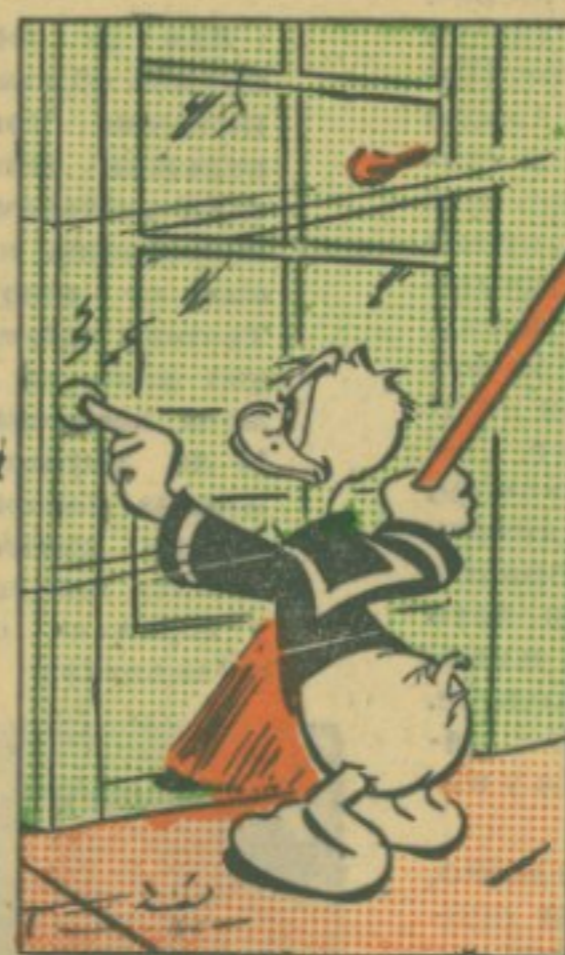
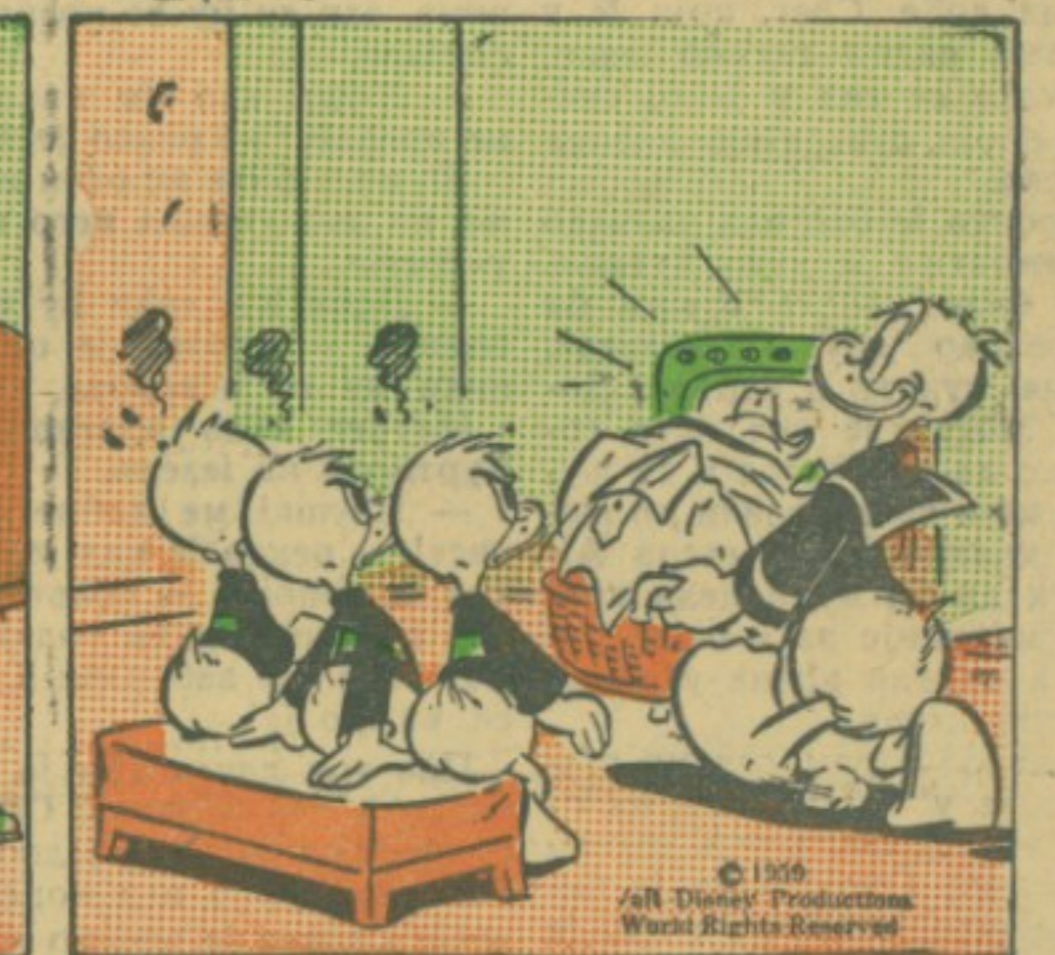
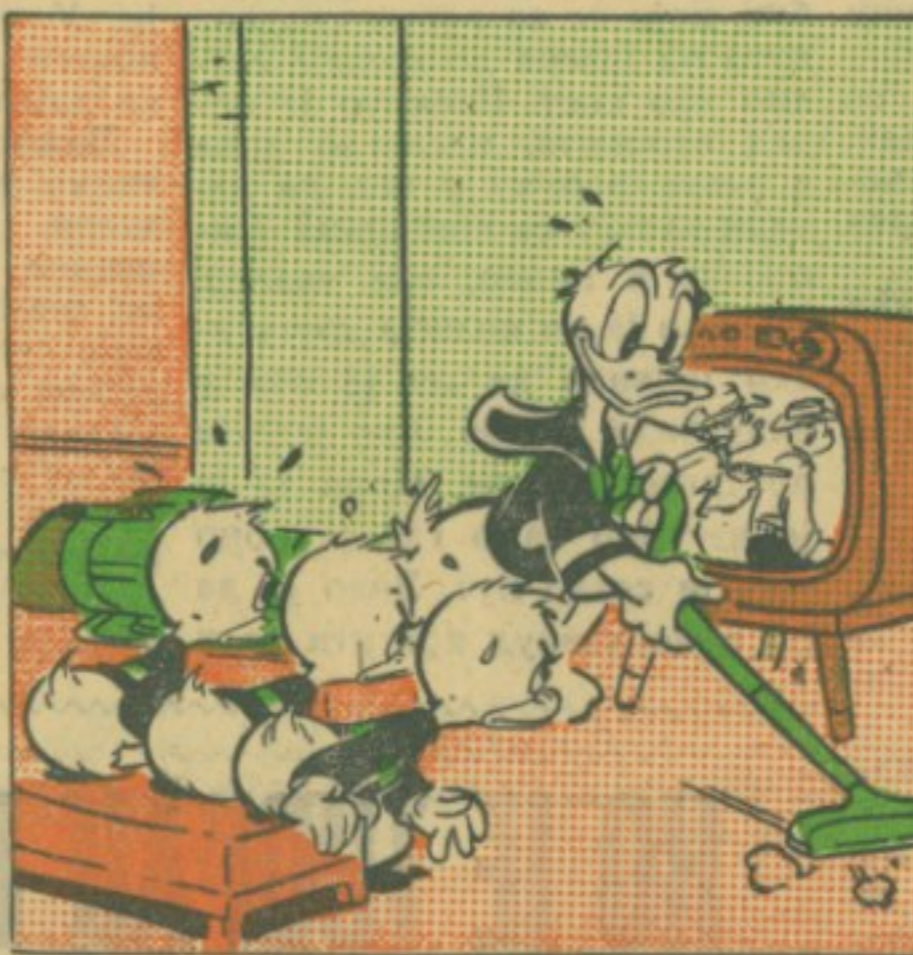
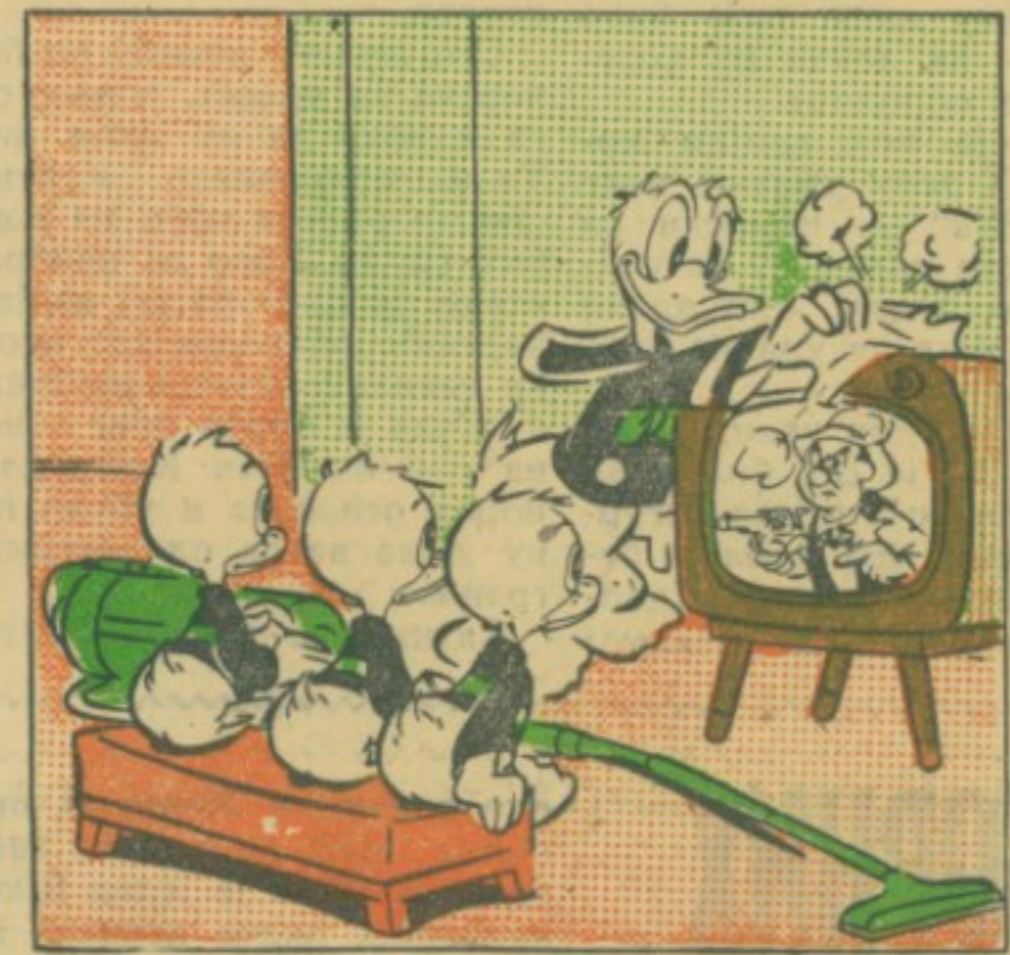
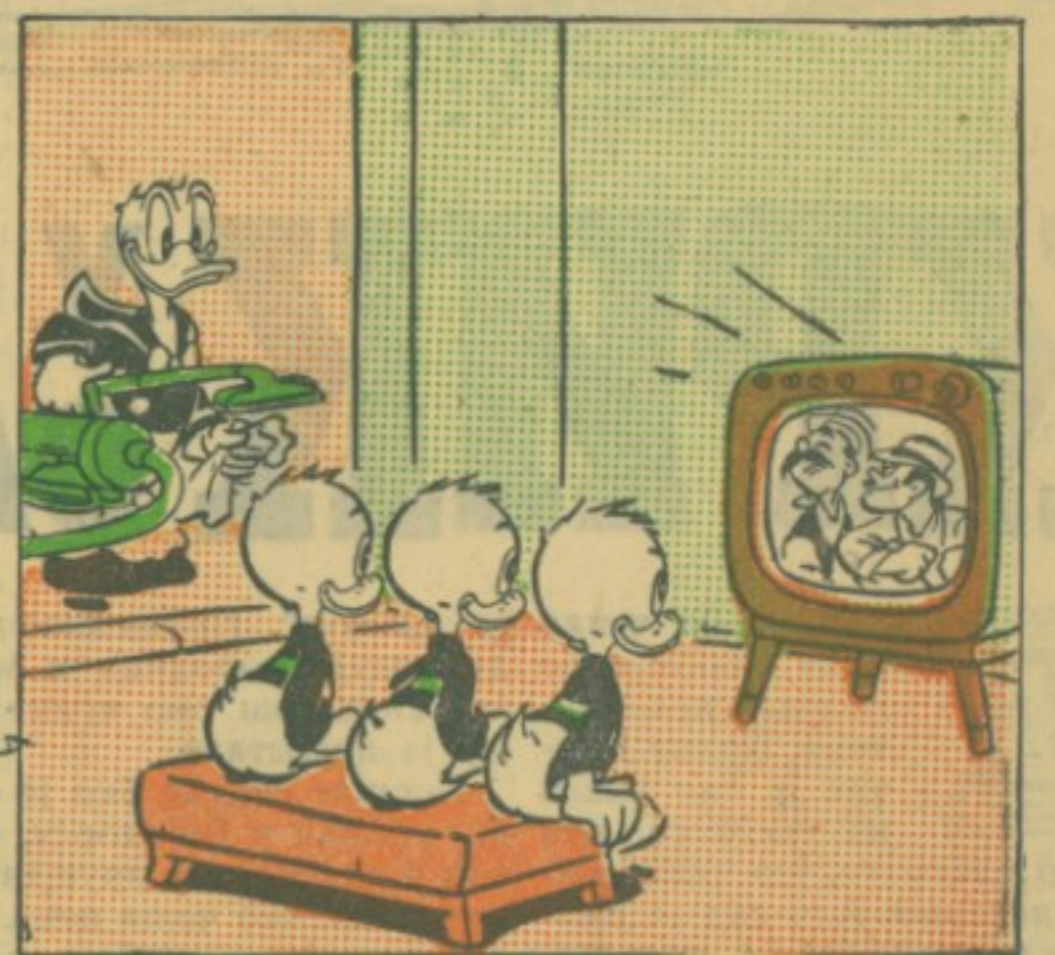
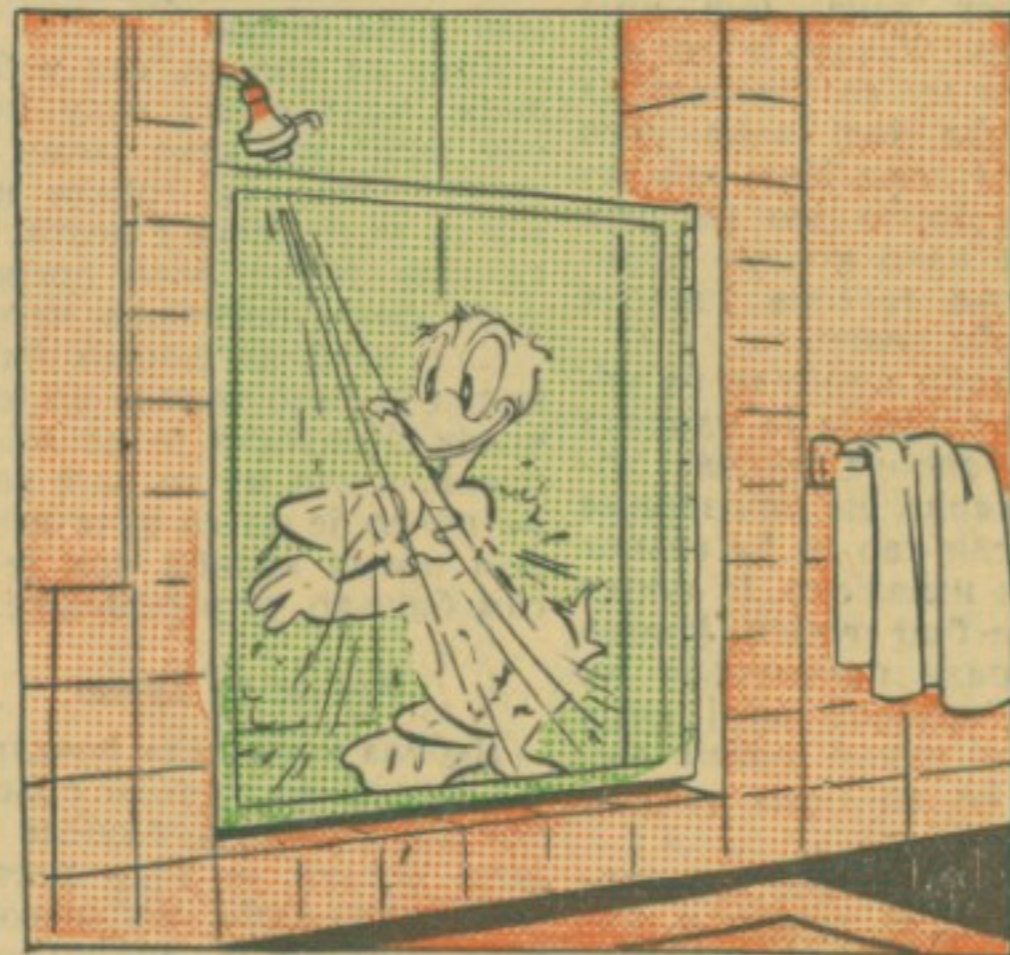
Верује се да су мамузе носиле још легије Јулија Цезара пошто су неки примерци, вероватно из доба његовог похода, нађени у Енглеској. Али ране грчке, римске и византиске скулптуре не показују коњанике с мамузама.

Познато је, такође, да је Александар Велики формирао коњичке одреде, али његови ратници нису носили мамузе, нити су њихови коњи имали ћемове или узенгије.

Прве мамузе имале су само једну оштру избочину. Историчари их називају шио-мамузе. Бронзане бољје овог

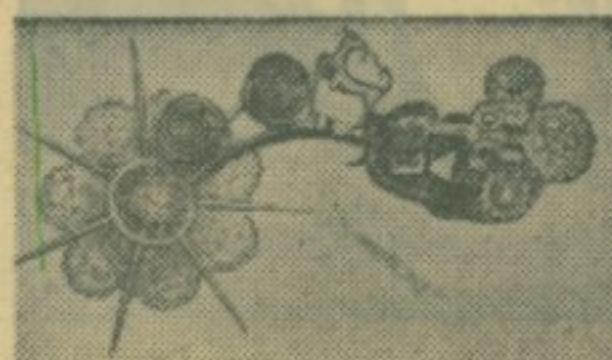
ТРИ ВРСТЕ МАМУЗА КОЈЕ СУ
УПОТРЕЂИВАНЕ У МЕКСИКУ
У XVI И XVII ВЕКУ

типа нађене су и у етруским гробницама из другог века пре наше ере. Многе касније варијације овог типа мамуза приписују се разним европским изворима. Гвоздене, а понеке са сребрним уметцима, могу се видети у Британском музеју. Историчари им одређују период између једанаестог и тринаестог века. Монголске хорде Џингис-кана носиле су мамузе у облику шила.

Француској се приписује новина: обртни жврк на мамузама. Прве такве мамузе приказане су на печату енглеског краља Хенрија III (1207—1272). Овај тип, међутим, није ушао у употребу све до четрнаестог века.

Мамузе су добиле свој пуни значај тек у доба витештва. Имали мамузе израђене од злата или бар позлаћене била је искључива привилегија владарских и племићких породица. Припадници нижег племства имали су право да носе сребрне мамузе, а пажеви само калајсане. Према томе, друштвени положај једног човека могао се јасно распо-

ШПАНСКА МАМУЗА ИЗ XVIII ВЕКА. УМЕТНИЧКА ИЗРАДА И РАСКОШ ДОШЛИ СУ ДО ПУНОГ ИЗРАЖАЈА

знати, чак и ако се његова одећа или оклоп не би разликовали од других.

Пошто је друштвени положај у то време био веома важан, племићи и витезови су сматрали као неопходно да свој престиж обележе најскупоценијим мамузама. У томе се ишло тако далеко да су поједини племићи носили мамузе украшене драгим камењем а готово све су преставаљале праве уметничке вредности. Такве мамузе су обично укупаване са сопствеником, па није ни чудо што их данас има веома мало.

Ако је неки собар постао нижи племић, или нижи племић био унапређен у витеза,

на ноге су му стављане одговарајуће нове маузе за време церемоније. У веома ретким случајевима деградирани витез би морао пред јавним окупом да скине своје мамузе и да их сасече месарском сатаром.

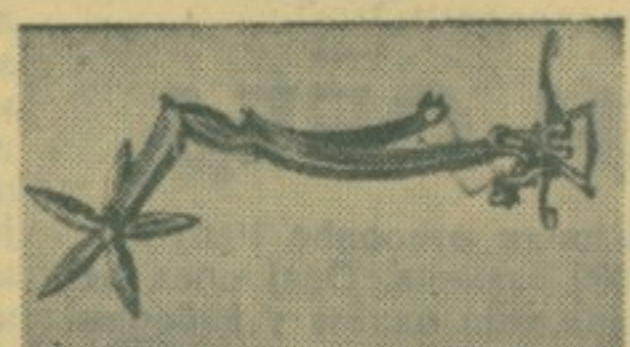
ГОТСКЕ МАМУЗЕ ИЗ XIV ВЕКА КОЈЕ ЈЕ НОСИО БЕРТРАН I ГОТ

Црквеним великодостојницима није било допуштено да носе мамузе. Штавише, ако би неки витез ушао у цркву с мамузама морао је да плати откупнину члановима хора да би му вратили ознаке његовог друштвеног положаја.

У историји је позната једна битка као „битка мамуза“. У западној Фландрији 1302 године сукобило се 20.000 Фламанца и 47.000 францу-

ских витезова. Мада су Фламанци били пешаци, успешно су одбили нападе знатно бројнијег непријатеља на коњима. После битке, Фламанци су са бојног поља покупили преко 700 пари позлаћених мамуза као ратне трофеје.

Шпански оклопници су носили мамузе са знатно већим жврком и много више орнамената. Неке од ових мамуза пренели су конквистадори у Нови свет па се поједини примерци још могу наћи у Мексику и у земљама Јужне Амери-

ФРАНЦУСКА МАМУЗА ИЗ XVI ВЕКА

ке. Аргентина је нарочито позната као земља у којој се носе веома декоративне мамузе. Гаучи су их дуго година носили на босим ногама.

У Сједињеним Америчким Државама, земља у којој се

данас највише носе мамузе, њихови стилови су били подложни честим променама. У колонијално доба био је одомаћен енглески тип мамуза. Био је то лак, стари тип с малом избочином и обртним жврком.

Биро америчке етнологије тврди да Индијанци на југозападу нису носили мамузе. Према подацима овог Бироа, једини Индијанци Техуелчи из Јужне Америке сами су правили мамузе. Као што се на слици види, то су биле обичне дрвене мамузе са два шила. Ово и није толико чудно колико чибеница да су ови Патагонци поред мамуза у својили ћемове и узенгије, што код осталих црвенокожаца није било у употреби све до касног периода. Ови предмети, као и седла, прављени су искључиво од дрвета.

Сада се у свету ретко гле могу видети нарочито украшене мамузе, а још мање од злата или с драгим камењем. Најчешће се праве од челика, који не рђа, јер су несаломљиви и најпрактичније.

КРИК У СНЕЖНОЈ ОЛУЈИ

Дана је чекао Кент Торонто на долазак хеликоптера. Пилот Куртис је био човек на чију се реч могло рачунати, јер никад није изневерено. Али сад је Кенту било јасно да он није могао да дође. Снег, који је у почетку падао сасвим лако, ковитлао се сад у јакој снежној олуји, стварајући високе сметове.

Торонто је био већ навикао на самовање и дуго ћутање. Није било никога с ким би разговарао изузев медведа, лисица, вукова и собова. Додуше могао је два пута годишње да разговара и са људима који су долазили до његове колибе крај језера Алшик да би му донели хране и муниције за његову пушку а однели крзна уловљених животиња.

Више од седам година станао је у тој колиби на обали језера, 200 миља далеко од Јукона. Ово језеро је било све што је волео, а оно је доносило усамљеност, хладноћу, одрицање, лов на дивље звери.

„Људи као ти никад се не враћају!“

Чекао је да дође по њега пилот Куртис из Вајтхорса на малом хеликоптеру са четири седишта. Кад Куртис каже: „Тог и тог дана доћи ћу по тебе“, онда је то било сигурно. Овог пута није дошао. Јер није могао — његов мали авион био би само беспомоћна мушница у оваквој снежној бури.

Кент је понекад размишљао и о томе да напусти лов. „Ја сам богат човек, како се то каже“, говорио је сам себи „треба само да одем у банку у Вајтхорсу. Могао бих да купим све што ми треба до кра-

ја живота“. Прижељкивао је да оснује породицу и мирно проживи још оно време који му је преостало.

Прошле године био је о новој години у Вајтхорсу, свратио у кафану и у друштву попио неколико чаша пива. Разговарао је о својим плановима, али су му се познаници смејали.

„Људи као ти никад се не враћају!“ — рекао је један. То нису биле ни речи жаљења ни зачињавања него израз уверења.

— Доћи ћу, доћи ћу идуће године, — тврдио је он, али нико му не поверова.

Идућег дана вратио се с Куртисом на језеро. — Слушај ме добро, Куртисе! — рекао је кад је излазио из авиона, — полетећу опет с тобом идуће године за Вајтхорс. Не заборави Куртисе, важно је!

Пре три дана небо је било плаво и без облака. Са свога прозора видео је једног соба како мирно иде поред језера. Сатима је пратио погледом животињу, ишао њеним трагом и није више мислио ни на Куртиса ни на Вајтхорс. Поподне кад се већ приближио собу, небо се наоблачи и стаде да пада снег. Управо кад је мислио да због сумрака напусти трагање, соб промени правац и крену ка њему. Пушка сама опали и пре него што се изгуби одјек пуцња, соб се свали у снег. Лежао је и беспомоћно ударао ногама, од чега су се дизали читави облаци снежне прашине. Била је већ ноћ и зато Кент и не покуша да животињу одвуче до своје колибе. Одреза само десни бут, забаци га на леђа и понесе у колибу.

— Охо, — мислио је гласно, — собово печење ће ми пријати. А такође и Куртису.

Сети се разговора с пријатељима. Одједном постаде свестан да су они имали право: он је ловац и само то. Чим осети дивљач заборави на цело свет. Јасно му постаде одједном да никад неће имати свој дом и породицу.

Дошавши у колибу бацни бут, који се за време кратког пута од језера до колибе следе као кост. Клекнуо је поред огњишта, наслагао дрва и завукао руку у џеп да извади кутију са шибицама. Пипао је и пипао, али узалуд. Тражио је по колиби другу и

како губи снагу. Идуће ноћи пробуди га урлање ветра. Олуја је ударила о дрвене зидове његове колибе, а капци на прозорима су се тресли као да ће сваког часа бити изваљени. И поред свега није био очајан. Мирно и без страха размишљао је: „Пре или касније крај мора доћи. Али никад нисам мислио да ће то бити овде и овако.“

Трећег дана рано се смркло. Стално је лежао и мислио о безизлазној ситуацији. У њему више није било ничега — ни ловаца ни човека жељне породице.

Лежао је под својим крзнима кад зачу урлање неке звери. „Вук“ — помисли из навике. Али урлик му се учини некако чудан. Још никад није чуо вука да урличе промукло као човек.

Опет тај чудни урлик! Учини му се да је сад био мало ближи, али није могао сигурно да утврди, јер је олуја беснела пуном снагом. Животиња је морала бити у великој

тражити је, јер снег је непрестано падао и прекривао све.

Крик се понови

Кент Торонто леже на свој крвет, завуче се под крзна и поче да размишља. Добро је што ће сутра да стигне Куртис! Стићи ће сигурно, он је човек од речи. Мора да стигне.

Целог следећег дана очекивао је Куртиса и није се макао испод крзна. Снег је падао и стално падао. Чудио се великој хладноћи која није попустила иако је небо било покривено облацима.

Пред зору је заспао, а кад се пробудио био је свестан да Куртис није дошао. Али исто тако да нема шибице а да ће људи који му доносе потребне ствари стићи тек напролеће.

Следећег дана још није губио наду. Устао је из постеље, али му се учинило да је хладноћа још већа него претходног дана. Није већ дуго ништа топло јео ни пио. Осећао је како полако попушта његова телесна топлота и како губи снагу.

Идуће ноћи пробуди га урлање ветра. Олуја је ударила о дрвене зидове његове колибе, а капци на прозорима су се тресли као да ће сваког часа бити изваљени. И поред свега није био очајан. Мирно и без страха размишљао је: „Пре или касније крај мора доћи. Али никад нисам мислио да ће то бити овде и овако.“

Трећег дана рано се смркло. Стално је лежао и мислио о безизлазној ситуацији. У њему више није било ничега — ни ловаца ни човека жељне породице.

Лежао је под својим крзнима кад зачу урлање неке звери. „Вук“ — помисли из навике. Али урлик му се учини некако чудан. Још никад није чуо вука да урличе промукло као човек.

Опет тај чудни урлик! Учини му се да је сад био мало ближи, али није могао сигурно да утврди, јер је олуја беснела пуном снагом. Животиња је морала бити у великој

беди, борила се са олујом. Наједном то постаде врисак, промукао и ужасан. Кент је сада знао да је то глас човека!

Он се извуче испод крзна. „Можда ћу моћи да га спасем, а можда ћемо обојица остати у снегу. И онако сам више мртав него жив и онај тамо напољу такође“. Онда ослушну: звук се не понови.

„Нисам ништа ни чуо, то ми се само причинява. Морам да заборавим на то“. Али врисак се опет зачу. Промукао, обесхрабрен, изгубљен. Зграбивши крзнену капу пре него што је крик шибчао он појури напоље, посрћући, без размишљања. Борио се са олујом готово лежећи на снегу, вукао се у оном смеру одакле је крик долазио. Није ништа видео. Ноћ је била мркла и без звезда, као огроман црни облак.

Крик се понови, сад у близини. Кент спази неку нејасну фигуру прилику како лежи на снегу. Иако се трзала није могла да се крене с места. Изгледало је да неко преживљује своје последње часове.

Кад је Кент дошао близу видео је само толико да је то човек. Покушао је да га усправи, а кад му то није успело почео је да га вуче за собом према колиби док је он сам бауљао четворonoшке.

Имали су право

Дебела кора леда почела је од напора да се топи с његовог лица. Први пут после три дана осетио је како нестаје болне хладноће из његовог тела. Дахтао је, знојио се и посвао.

Стигавши у колибу он бацни човека на крвет, донесе снега и поче да му трља лице. Тада препознаде Куртиса! Дивља радост изби из његових груди. Брзо се прибра и стаде да претвара по авијатичаревим џеповима, где пронађе неколико кутија шибица.

„Сада је борба опет поштена“ — помисли Кент, клече поред огњишта и убрзо плану жива ватра од сасушеног грања.

Сатима је трљао Куртиса

снегом, док се најзад овај не поврати из обамрлости. Онда га зави у крзна, скува топлу кафу и напоји га као мало дете. Исцрпљен Куртис задрема и заспа, а Кент за то време испече собов бут на жару.

Није више мислио на то да је данас требало да буде у Вајтхорсу, да слуша како се људи смеју, веселе и разговарају. Мислио је само на Куртисов осмех кад је дошао к свести.

— Авион је отишао доврага! — зачу Куртисов глас са постеље.

Кент га погледа широко отворених очију.

У њима је сијала срећа што познаје човека који по сваку цену испуњава своје обећање. Слушао је стари, познати глас, сада промукао од викања.

— Све је добро. Остани само у кревету. Одмах ће бити готово јело — рече он благо.

Куртис изненађено окрете главу ка куту одакле је долазио глас. Овог полуиндијанца досад је познавао само као тврдог и хладног човека са севера, шкртог у речима. Зато покуша да се оправда:

— Нису ме пустили да пођем због снега.

— Знаш, Куртисе, знам.

— Нису ме ни јуче пустили, али ја сам полетео без дозволе. Од синоћ пужем кроз снег. Мора да сам озледио ногу јер нисам могао више да идем. Онда је дошла страшна олуја и ја сам викао, викао. Знао сам да ту негде мора да буде твоја колиба. Веровао сам да ћеш ме чути.

— Чуо сам те, — рече Кент док су му се груди пуниле топлином. Гледао је Куртиса, човека који је дошао да би одржао реч и низ образе му потеклоше сузе.

— Казао си ми да не забравим. Веровао сам да је нешто важно, — рече Куртис и усправи се у кревету.

— Да, да! Једи само — помирљиво рече Кент.

Људи из Вајтхорса имали су право. Човек као што је Кент Торонто никад се не враћа!

КО ЈЕ ТВОРАЦ БОРНИХ КОЛА?

Кад је 1946. енглеска штампа објавила смрт сер Вилијама Тритона „проналазача тенка“, енглеским листовима су стигла многобројна писма. Читави су оспоравали сер Тритону проналазач борних кола, да је установљена комисија да утврди је ли енглеска уксину њихова колева. У овом чланку доносимо кратак преглед историјских епоха у којима се ово оружје појављивало.

оклопна кола. Међутим, прва борна кола, колико се засад зна, измислио је један Шкотланђанин, иначе познати математичар и проналазач логаритама, Нипер Мерчистон.

Године 1596. Мерчистон је поднео енглеској влади један пројект под условом да никад не буде остварен изузев ако земљи запрети опасност у случају искрцавања страних трупа на британско копно.

Машина, чији се план налази са другим „тајним проналасцима неопходним за одбрану острва“ описана је на следећи начин:

„Метална кола заштићена од погодака, чијим кретањем управљају лица у колима и која испуштају танад кроз узане отворе, уносе забуну у редове непријатеља и уништавају га, јер је немоћан да се одбрани пред металним покретним устима“.

Помоћу унутарњих тајних и других уређаја, оваква кола би могла да очисти од непријатеља поље чији пречник износи четири миље. И француски моралист Монтењ, из 16. века, оставио је трага о некој врсти тенка у својој „Трећој књизи“. Ту каже да су Мађари у борби против Турака употребљавали оклопљена кола.

Сликари су такође дали свој прилог овом ратном оруђу: Леонардо да Винчи је израдио нацрт за борна кола која су одговарала техници оног доба.

И Волтер

„Борна кола“, пише Волтер у свом филозофском речнику, „мора бити да су употребљавана још пре Тројанског рата, јер Хомер не каже да је то неко ново оружје... Проналазак је свакако чудовишно изгледао у равници, нарочито кад је било много оваквих кола...“

Волтеров план да Французи израде оваква кола није остао на Шоззела и д'Аржансона никакав утисак тако да је филозоф морао да га остави у неку од фиока које ретко отвара. Али 13 година касни-

ПРОНАЛАЗАЧ ЛОГАРИТАМА НИПЕР МЕРЧИСТОН

је, он ју је отворио и план блаконаклоно понудио руској царици Катарини која је тада била у рату с Турцима.

Један свештеник, Фернеј, много се заузимао за Волтеров пројект. Писао је царици Катарини о овом изуму али се она оглушила о његове речи. Кад је годину дана касније поново навалио да се изум опроба, Катарина је, упркос отпору свог генералштаба, одлучила да се начине двоја кола. Мало времена затим руска војска је заиста однекла победу над Турцима, али без употребе Волтерових борних кола која ни у Петрограду нису узимали озбиљно као ни у Паризу.

Много очева за једно дете

А ко би се онда могао подичити да је изумео борна кола? Тешко је означити баш једног проналазача јер је та деја 20. века лебдела у ваздуху и имала много пројектаната. Од творца грчког хелепола до енглеског тенка налази се чета проналазача од којих смо само неке поменили.

Да се подробно испитају и испишу права и удели многобројних конструктора и учених људи била би потребна књига од више стотина страна. А закључак би вероватно гласио: борна кола није изумео један човек.

ТО СУ И ХТЕЛИ...

У берлинску подземну железницу ушло је четрдесет енглеских војника али кад су сазнали да је возња покушала за пет пфенига одбелу су да плате карту, али нису хтели ни да сићу. Иако их је кондуктер више пута опоменуо, ниједан се није макао с места. Кондуктер је онда позвао војну полицију. Саобраћај је био прекинут читав један сат, док се није нашло решење: војници су бесплатно превезени до касарне војним камионом. „То смо ми и хтели“, — изјавио је доцније један од њих. Приликом провере њихових исправа утврђено је да су свих четрдесеторица пореклом Шкотланђани.

ЦИНОВСКИ ОБЕД

Предизборну кампању у Америци отвориће Републиканска странка ручком за 30.000 званица. Овај обед ће стајати сваког учесника 100 долара који одлазе у изборни фонд. Ручак ће бити приређен у 80 градова, а сви ресторани биће повезани телевизијском мрежом.

Први...

Постоји план да се у Холштајнборгу подигне зграда за први универзитет на Гренланду. Универзитет ће носити име Кнут-Расмусен и, према предвиђању, биће отворен 1962. године.

Ако је вероватно грчким историчарима Диодору и Плутарху, њихови земљаци су одавном пронашли једно оруђе које су назвали хелепол, или другачије „машина за заузимање градова“. Ту машину, која се слободно може назвати прапретком данашњих борних кола, сачинио је у 3. веку пре наше ере Деметриус, син Антигоне и македонског краља да би заузео Родос. Била је то кула на точковима, висока око 40 метара, оклопљена металом, говећом кожом и иловачом, у чијим су зидовима биле пробијене пушкарнице за бацање стрела, копаља и за сипање врелог сејтина и растољеног олова. На циновским ваљцима, хелепон који је гурало стотине бораца, прислањан је

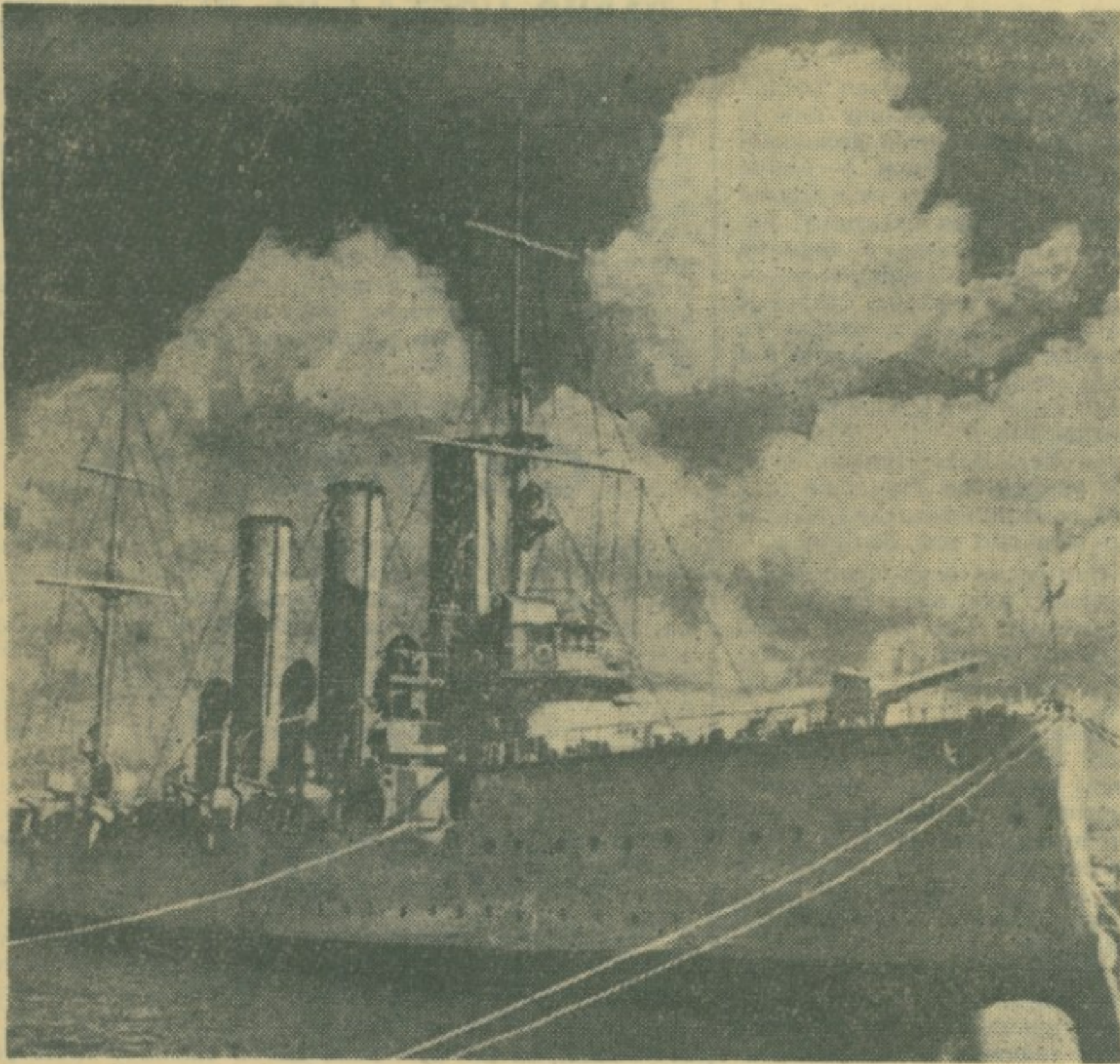
уза саме одбранбене бееме. Пошто би непријатељ малаксао, са хелепола би се спустио јак мост на зид тврђаве и војници би излазили да наставе борбу прса у прса.

Историчари даље кажу да су стари становници Родоса били колико храбри толико и мудри. Да се заштите од чудовишта, које их је већ и својим изгледом преплашило, ископавали су широк шанац у коме су се кола скрхавала. Тако је Деметриусов хелепол био жртва првог противтенковског рова.

Но прескочимо неколико столећа.

Једна машина против 30.000 Турака
Према јеврејском историчару Јосифу, после Грка Римљани су такође употребљавали

А
У
Р
О
Р
А

нут у море 1903 године. Своје име је својим животом оправдао. Аурора је име римске богиње која је отварала сунцу врата — да сване, а ова „Аурора“ је такође дала знак новом дану. Брод је у руско-јапанском рату 1905 године био тешко оштећен па ипак се довукао до Маниле, где је био генерално оправљен. За време Првог светског рата борио се у Балтичком Мору.

Дошла је 1917 година. „Аурора“ је била у Петрограду на неким мањим оправкама. У бурним октобарским данима посада није послушала наредбу да отплови на пучину него је пришла до Николајевског моста. Тачно у одређени дан 21. XI. у 21 час, из предњег топа испаљен је хитац који је значио почетак напада револуционара на зимски дворца.

Мало је ко био у Лењинграду а да није посетио „Аурору“ која је од 1948 године постала брод-музеј. Много је лепших и модернијих бродова, али је он бесумње најславнији. Његово име се помиње у свим уџбеницима и књигама, чак и непријатељским, које говоре о почетку епохе социјализма.

КАД ЈЕ ИЗВАН ЦИРКУСА

Сопственица једног миланског ресторана отворила је врата кад је чула куцање. Али кад је видела кога има пред собом онесвестила се. То је била женка шимпанза „Ребека“, побегла из циркуског кавеза. Њушкала је око онесвештене жене и пошто јој се ту свакако није допало пошла је даље. Отишла у други ресторан, свог чувара који је хтео да је ухвати ујела за руку, испела се у један стан и ту попила боцу млека, па кроз прозор на четвртном спрату прешла у другу кућу. Тамо се мирно упутила до последњег спрата, затим сишла и на улици стала да изводи своје циркуске тачке. На крају допустила је да је њен пријатељ клоун врати у кавез.

ЗАСЛУЖИО...

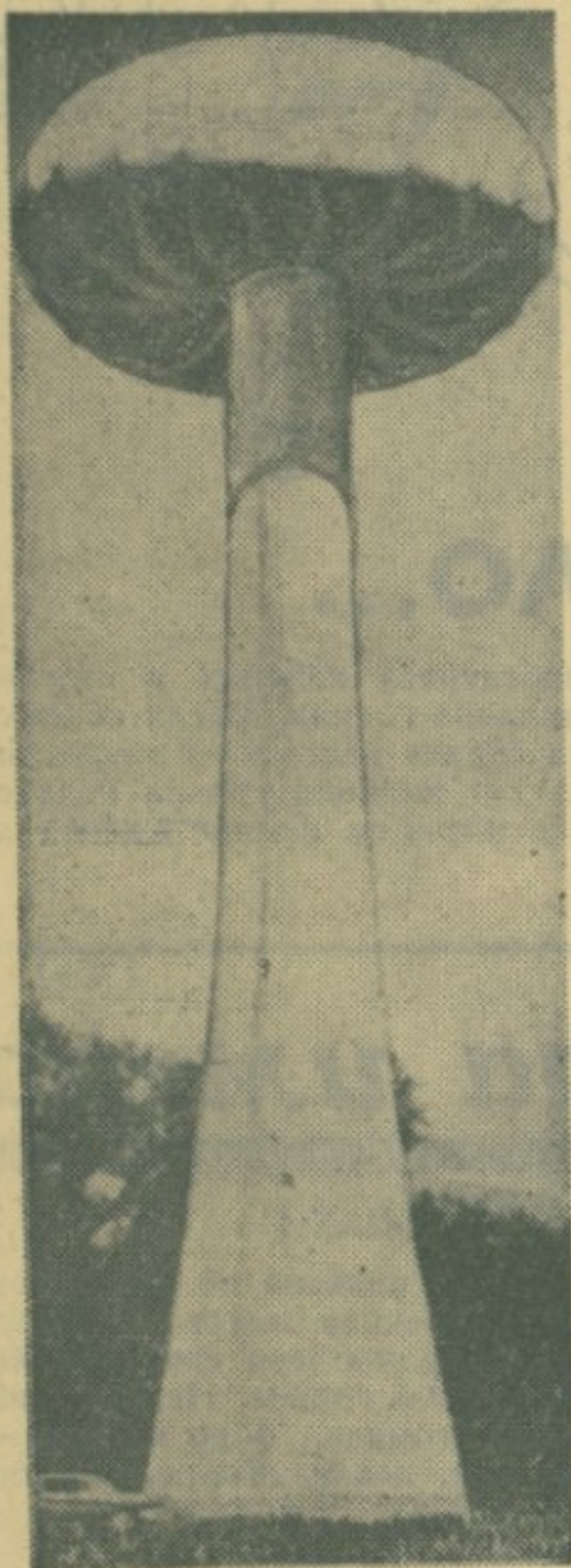
Пас „Руф“ претставља неодређену мешавину раса. Пре неколико година њега су од створера откупили неки млади амерички лекари и он им отада служи за проучавање операција срца. Небројено пута он је подвржан експериментима. Захваљујући њему могли су да буду утврђени многи начини операција према којима су после успешно извршене на људима. Као оданог помагача Академија наука у Њујорку одликовала је „Руфа“ „Сребрном огрлицом за огледне животиње“.

МАЊЕ ОПАСАН

Анкета спроведена међу спортским лекарима у Великој Британији показала је да бокс није најопаснији спорт. Далеко опаснији спортови су аутомобилизам, мотоциклизам, јахање, лов, ногомет и рагби.

Чудан је сусрет с једном лађом, ратним бродом, у котвљеним између Кировског и Литејног моста. Пред нама је брод који је по типу застарео и гломазан, некако строг, а због топова на палуби и претећи. Па ипак је сусрет са њим, без неког нарочитог разлога, чак и за необавештеног, свечан. То је „Аурора“ брод пори-

ОГРОМНА ПЕЧУРКА

У овом цинковском торњу налази се вода за грађане Торонта у Канади. Назван је Акватор или „торањ за воду атомског доба“, јер несумњиво личи на печурку која настаје при атомској експлозији. Аутомобил испод торња показује његову величину.

ЖЕЛЕЗНИЦА КРОЗ ПУСТИЊУ ГОБИ

Железничка магистрала дуга 2.300 километара која ће повезивати Кину и Совјетски Савез већ је упола готова. Од Ланчоа, најзападније тачке кинеског железничког система, она се пружа кроз пустињу Гоби и преко Сикјанга до совјетско-кинеске границе. Ту се везује за железничку линију Алма-Ата—Кујбишев—Москва.

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ
ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

ЦАРЕВИКУ ДАВОМЕ БРКО, ЕТО РЕШЕЊА ОВАЈ ЈЕ КОЊ СЛУЖИО ДИВУ ЗА СИЛДЖЕЊЕ С ЧАРДАКА!

НАХРАНИМО ГА ДОБРО... ИМАЋЕ ДА ИЗДРЖИ ДАЛЕК ПУТ.

МИЛОШ И БРКА, ЗАРОВАНИ У ЧАРДАКУ НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ, НАШЛИ СУ У ЈЕДНОЈ ОДАЈИ КРИЛАТОГ КОЊА...

САД, КАД СМО СЕ ОДМОРИЛИ МОЖЕМО ДА КРЕНЕМО!...

ЈОШ САМО ДА ПОЈЕ ДА ДЕМО КОЈИ ЗАЛОТАЈ

МАЈО ДОЉИНИ...

ПРВО ДЕМО НА ЗАПАД! А БРЗО ДЕМО ОБИКИ ЦЕЛУ ОКОЛИНУ, ЈЕРО НИ СУ МОГЛИ ДАЛЕКО ОДАТИ...

ДО ЗНА!

ОБУЊЕНА СТРАЖА УБАЈУД ЈЕ БАЦИЛА НЕКОЛИКО СТРЕЛА НА КОЊА, КОЈИ ЈЕ ЛЕТЕО СУВИШЕ ВИСОКО ДА ВИ ГА СТРЕЛЕ МОГЕ ОМАШИТИ

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО САТИ...

ЈЕНО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА САМОГ НА ЗКОЊУ!

ЧИНИ МИ СЕ ДА ЈЕ ТО ОНАК МРШАВИ

он га је примио. Био је страховито стидљив и из страха да му се не смеју, склањао се од људи. Али, жеља за обичним, нормалним животом била је јака од стидљивости и страха.

Први дани тог његовог „обичног“ живота били су више него тешки. Једном је, забуном, ушао у једну малу италијанску радњу. Једна сићушна жена која је стајала иза тезге погледала га је очима разочараним од страха и стала да виче у помоћ. Њен муж је дотрчао из сопчета иза радње и кад је угледао дина с пословном посетницом у руци, завапио је:

— У реду! У реду! Купујем један сандук тога што продајете, ма шта то било и... чистите се што пре!

Цек је написао поруџбину за један сандук брендија и потпуно збуњен напустио радњу.

— Ох, ја сам рођен за трговца, — причао ми је касније смеђи се горко. — Људи су куповали сандуке и сандуке робе из пустог страха.

Понекад је долазио у моју кућу ван града изазивајући праву сензацију. Стигао је у једном расклиманом аутомобилу, преправљеном за његов раст. Најме, шоферско седиште било је уклоњено, а он је управљао седећи на задњем, држећи управљач који је био продужен за 48 сантиметара.

— Није ми баш лако, — жалио ми се — али сам бар сигуран да ми га нико неће украсти јер нико други не би могао да га вози.

За суседе је још веће „чудо“ од аутомобила био сам Цек. Кад би се чуло да стиже, није било детета километрима унаоколо које не би похи-

тало да, скривено у неком шипрагу, вреба његов долазак. Чак су и пси из суседства чуцали мирно, с напуњеним ушима, и не би лајали на њега као што су обично чинили кад наиђе неки странац. Цек ми је причао да никад у животу ниједан пас није залајао на њега, да су чак и најљући прилазили и лизали му руке.

— Хајде, излазите, знам да сте ту, — довикнуо би скривеној деци — чика Цек ће вам испричати нову причу.

Причао би им чудне и заносне приче о Урану, Полу Банјану и другим циновима из легенди. А његове дугачке руке и покретливи прсти цртали су по ваздуху невидљиве реке, планине и путеве који су водили негде високо у небо, у замкове дивова који су сви били добри и никад не би такли ниједно дете.

Многи касније дознао сам да се Цек, непозван и неочекивано појављивао у болницама и сиротишима и да је болесној и напуштеној деци причао своје, пуне маште, приче о циновима.

Али он сам, како је једном горко причао, никад није имао право детињство. Родио се јуна 1906 године у Денверу, а на свет је дошао као закржљала беба тешка мање од два килограма. Кад је навршио седам година, руке и ноге почеле су му наједном расти „као дивља винова лоза“ и за две године већ је био висок 1,82 метар. Деца су га, потсмевајући се његовом неприродном расту, називала разним погрдним именима од којих је „жирафа“ било још најнежније. Цек је и даље растао, и за њега у радњама више није било ни ципела, ни чарапа, ни одела.

Једног лета у Ел Пасу, где су се његови родитељи преселили, појавио се неки путујући циркус чија је главна атракција био неки Цим Тарвер „највиши човек на свету“. Цек и његови пријатељи отишли су на претставу. Кад су се појавили, у публици је настао тајан: Цек Ерл је био за читавих 30 сантиметара виши од „највишег човека на свету“.

Сутрадан се један агент цир-

РАДИО УРЕЂАЈ НА ЛЕЂИМА ВУКА

У северним пределима Канаде власти су приступиле оригиналној борби против вукова: помоћу електронског уређаја. Једном ухваћеном вуку причврсти се на леђа отпремна радиостаница а потом се животиња пусти на слободу. Мала радиостаница повремено даје кратке али надалеко чујне сигнале тако да ловци могу без престанка да прате кретање пуштене животиње која после извесног времена постаје члан некоег чопора. Чим он постане довољно велик, започиње хајка и убијање. Пази се да онај са радиоотпремником остане жив и ако га ухвати, поново га пуштају на слободу.

СНАЛАЗЕ СЕ...

Један амерички лист поставља својим читаоцима сваке недеље по једно питање и ко пошаље, према мишљењу редакције, најбољи одговор добија награду од 2.000 долара. Ево једног питања и награђеног одговора: „Балон са три путника — политичарем, научником и истакнутим филмским глумцем запао је у олују изнад океана. Један од путника мора да буде жртвован да би се друга двојица спасио. Кога бисте изабрали из балона?“ Одговор гласи: „Најтежег од њих тројице“.

ЧЕСТЕРТОН И ШО

Енглески књижевник Честертон био је необично дебео и волео је добро да поједе. На једном банкету седео је поред аскетски мршаваг Бернарда Шоа, који је, као што је познато, био вегетаријанац.

Гледајући потсмешљиво Шоов тањир у коме се налазило само мало салате, Честертон му рече:

— Господине Шо, кад вас човек гледа тако мршаваг помислио би да у земљи влада глад.

— Али кад би вас видео, — одговори му Шо, одмах би му било јасно како је дошло до глади.

БИЛО...

Фосили најстаријих диносауруса нађених у стенама сматрају се стари око 200 милиона година. Мисли се да су они још пре око 70 милиона година настали са земље, завршавајући тако период од 130 милиона година када су ове животиње претстављале значајну форму живота на нашој планети.

МОЈ ПРИЈАТЕЉ ЦИН

Цек Ерл био је човек у кога сте могли дуго да гледате, а да не верујете својим очима.

Висок 260 сантиметара, он је међу нама обичним људима изгледао као Гуливер међу лилипутанцима. Кад би раширио руке и нехотице бисте помислили на весла рибарског чамца — толико су биле дугачке. Његове кошчате шаке биле су шире од рекета за пинг-понг, а лула на коју је пушио могла би да замени саксију за цвеће. У сваком његовом оделу било је 7,25 метара штофа, а прсти су му били толико дебели да ниједним није могао да окреће бројчаник на телефону, већ је морао да се служи оловком.

Могло би се рећи — био је прави цин. Неких 14 година иступао је на арени познатих циркуса Ринглинг, Барнум и Бејли, мрзећи и себе самог и свет који је зуррио у њега и забављао се на рачун његове

несреће. Али, он је био цин циновске храбрости и огромне воље — желео је да победи из циркуса, постане обичан човек и ослободи се мржње која га је изједала. То је и учинио уз огромне напоре и самосаглађивање.

Први пут сам га срео пре двадесетак година у новинарском клубу у Сан Франциску где је својом висином запрепастио и новинаре који су сматрали да су у својој каријери већ све видели. Изашао је из лифта напола пресавијен, укоченим корацима дугонoge жирафе. Гледао нас је надолe, стидљиво, кроз велике наочаре са оквиром од корњачине коре. Његов стисак руке био је нежан као да је хтео да покаже да вам неће сломити прсте иако би то лако могао да учини.

Био се управо вратио из Аустралије пошто је, после вишенедељне мучне турнеје, раскрстио са циркусним животом. Једна компанија за продају вина понудила му је место путујућег продавца и

ЈАЈЕ ОД 230 ГРАМА

У малом месту Алби, у Француској, једна кокошка снала је јаје тешко 230 грама, дуго 11, а са обимом од 16 см.

И ранијих година дешавала су се у пољопривреди „чуда“ али ређе но данас кад се на фармама све више примењују нове методе. Тако је на једној фарми у области Ло, израсла врежа јагоде са 400 плодова. На другој фарми су добивене крушке од 1.300 грама, а у Па де Калеу једна јуница отелила је три телета.

Из италијанске штампе види се да се „чуда“ и тамо догађају. Донета је фотографија краве која даје 40 литара млека дневно тако да су два пољопривредника запослена ради муже.

Најзад, у току прошле године забележена је још једна реткост. Француски риболовци су извадили у околини Бреста остригу тешку 900 грама, а по процени стручњака стару 12 година.

Међународна изложба проналазака

Овогодишња изложба проналазака одржаће се, као и раније, у оквиру Париског сајма, од 24 до 29 маја 1960. Свако ко се бави научним индустријским и техничким проналазцима може да учествује без обзира из које је земље. Учесници неће платити изложбени простор. Управа сајма рачуна да ће ове године узети учешће око 1.200 проналазача са свих континената.

Како су постала имена

Прекрасни брод

У Бискаји, на северу Шпаније, налази се лука и град

БИЛБАО

Име су му дали Баски: bel вао значи прекрасан брод. У његовим бродоградилштима праве се заиста добри бродови.

Град

Главни град Савезне Немачке Републике

БОН

је у исто време и један од културних и индустријских центара те земље. Међу многим споменицима најзначајнији је Бетовена, који се ту родио. Име потиче од Келта, на чијем језику bona значи град.

Шумска тврђава

Један од највећих градова Савезне Немачке Републике и највећих лучких градова Европе.

ХАМБУРГ

(1.850 хиљада становника), основан је 808 године а његово име у преводу значи „Шумска тврђава“.

Светлуцаво брдо

У јужноамеричкој републици Еквадору лежи

КОТОПАХИ

Један од највећих вулкана на земљи: висок 5.896 м, док пречник његовог кратера износи 800 м. Последња јака ерупција Котопахија била је 1904 године. Назив је индијански: coto — гомила, брдо и раса — блесак, светлуцање, дакле „Светлуцаво брдо“ (вулкан).

Главна земља

Највеће јапанско острво

ХОНДО

има површину 230 хиљада квадратних километара. Густо је насељено: ту живи око 55 милиона становника. На њему су највећи јапански градови: Токио, Осака, Кобе, Киото, Нагоја, Јокахама итд. Назив острва је јапански и у преводу значи „Главна земља“.

ВЕЛИКА РЕКА СЕВЕРА

У држави Колораду у САД на падинама Стеновитих Планина извире река

РИО-ГРАНДЕ-ДЕЛ-НОРТЕ

и пружа се као граница између САД и Мексика од града Ел-Пазо до ушћа у Мексикански Залив. Ушће јој је прегрђено великим спрудом. Количина воде се јако ме-

„МУЗИКАЛНОСТ“ СЛОНОВА

Помоћу уређаја за аутоматско давање оброка, један специјалиста за психологију животиња успео је да научи једног индијског слона да разликује мелодију од 12 тонова. На основу теорије о условним рефлексима он је васпитао дебелокошца да, кад чује одређену мелодију, приђе уређају и сурлом откачи квачицу после чега добије свој уобичајени оброк. На друге мелодије животиња није реаговала, али је зато и осамнаест месеци после дресуре разликовала научену мелодију.

Психолог се није задовољио овим успехом. После вишемесечне дресуре, слон је могао да распозна мелодију иако би се њен првобитни ритам изменио.

„МАДАМ БЕТЕРФЛАЈ“ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

У основној школи у Вилдеркрофту, у америчкој држави Мериленд, ђаци „певајући“ уче француски и италијански. Пошто наставница сматра да свако дете воли да пева, а жели и да сазна значење речи саме песме, увела је нов систем учења језика. Она тврди да се на такав начин речи урезују у памћење много лакше и запамте потпуно.

Дечаци и девојчице школе у Вилдеркрофту улазе у тајну француског и италијанског језика кроз напoлитанске песме, старе француске шансоне и опере као што су „Мадам Бетерфлај“ и „Самсон и Далила“.

Тиква „плод“ шљиве

У башти Раје Левића, у Врњачкој Бањи, лоза тикве успузала се високо уз стабло шљиве и родила две тикве. Једна се и досад очувала. „Нећу, баш, да је скидам. Нека сама отпадне... Да видим колико ће тако да виси“ — каже Раја Левић.

Како су постала имена

ња, па није погодна за пловидбу. Дугачка је 2.870 км. Назив је шпански и у преводу значи „Велика река Севера“. Име је добила зато што је почетком XVI века била северна граница шпанских посела у Америци.

Град црвеног јунака

Главни град НР Монголије са преко 110 хиљада становника зове се

УЛАН-БАТОР-КОТО

Лежи на реци Тол и железничкој прузи Москва — Иркутск — Пекинг. Град је културни, индустријски и трговачки центар Монголије. Има лаку и прехранбену индустрију, универзитет, Комитет наука и друге научне и школске установе. Назив града у преводу са монголског значи „Град црвеног јунака“. До 1924 Улан-Батор-Кото звао се Урга, а то значи „Окука“ (по многобројним окукама на реци Толи).

Средња престоница

Главни град кинеске провинције Сечуан и пристаниште на реци Јангцекјангу

ЧУНКИНГ

има преко 1,85 милиона становника, као и текстилну, металуршку, металообрађивачку,

хемиску, кожарску и друга индустријска предузећа. У преводу са кинеског значи „Средња престоница“ (chung — средњи и king — престоница, главни град).

Поље

Историска провинција северне Француске

ШАМПАЊА

лежи између париског басена и Лорене. Позната је и као виноградски рејон (чувена су шампањска вина) са центрима виноградарства у Ремсу, Епернеу и Шалону на Марни. Назив Шампања потиче од латинске речи *campus* односно *champ* а значи поље, равница.

Изворски вулкан

Највиши активни вулкан на полуострву Камчатки

КЉУЧЕВСКАЈА СОПКА

висок је 4.750 м. Врх му је покривен вечним снегом и ледом а стално се пуши, и често избацује пепео и лаву. Назив је добио по селу Кључевскоје, а ово по врелом извору (на руском извор се каже *ключ*) који се налази у самом насељу.

Крпа написана сећања, цртице и мемоарска дела представљају велики фонд у светској књижевности. А и веома значајан, јер је много допринео да се боље осветле извесна историјска времена. У њима је дата слика свих облика живота, а нека су тако занимљива да се читају без предах као најубудљивији романи.

И у нашој књижевности има таквих дела и краћих написа, а један од њих је „Живот дипломате у малом граду“ од Димитрија Поповића (1866—1940). Он се 1895 године затекао у Софији као секретар посланства па је дао доста живу слику града и живота у њему, а нарочито се осврнуо на живот дипломате. Поповић је иначе служио као дипломата још у Трсту, Паризу, Бечу, Цариграду и Петрограду.

Софија је у то време била мали град. Улице у центру су биле праве, али увече већ пусте, готово у таму, јер су горели само петролејски фењери. Бољих кафана и хотела сем хотела „Бугарије“ и кафане „Червени рак“, није било, као ни правог сталног позоришта, а странци су се лако распознавали на улицама.

— Свет у дипломатама види људе мирне, тактичне и достојанствене, али у приватном животу они не задржавају такав свечан став. Тај њихов интимни живот не може се видети у великим престоницама, где су растурени и сваки више живи за себе, али се то види у малом граду...

Постојала су три места где су се дипломате пријатније осећали — двор, „друштво“ (*monde*) и Унион клуб.

Кнез Фердинанд био је у то време вазални кнез и за дипломате званично није постојао, али их је он радо призивао и приређивао им забаве, које су иначе на двору биле честе.

— У тако малом месту где су дипломати упућени један на другог, они су постали интимни, знало се шта је ко ручао и вечерао, те је друштво било веома занимљиво.

Овај кратки мемоарски напис садржи и низ других занимљивости: једна посланиковица се држи као да води порекло од крсташких ратова, а знало се, што се каже, и ко јој је отац и мајка; затим се причало да се друга посланиковица цењка и свађа са млекацијом, да је дан дипломата приређује забаве и вечере да би нашао младожењу за кћер већ зашћу у године, а понекад отворено признаје понеком свом познику: „Ах, драги пријатељу, кад бисте ви знали како ми у кући целу недељу једемо лепе остатке са тих вечера“. Затим се знало

да један посланик воли „више да попије“, а да други, претставник мале земље и слабог имовног стања „сила прах у очи“ и прича о свом богатству и раскоши, које немају ни посланици већих земаља.

— Како није било других разонода све се то препричавало и претресало у друштву...

У то време у Софији су били и неки дипломати који су доцније одиграли значајне улоге, а било је „и бугарских госпођа које су општите са страним дипломатама и примале их, а које се не би постиделе ни у каквом европском салону“.

Унион клуб био је право уточиште за дипломате где су се састајали с виђеним Бугарима. Нежељени дипломати ту су се и хранили, те су силом прилика сви постали интимни.

— Ја сам, — прича Поповић са тројицом био на „ти“. — тикали смо се, што у другом, великом граду није био обичај. Посланици су обично један пут недељно вечерали у клубу са женама, а

ДИПЛОМАТА У МАЛОМ ГРАДУ

главно друштво били су секретари...

Кувар у клубу био је добар и сви су били задовољни храном, која је месечно стајала 180 динара, сем једног секретара који је изјавио:

— Наш кувар збија са нама рђаву шалу. Оно што нам зготови не може се јести. Ви останите ако хоћете, али ја... ја не могу.

Међутим, сви су знали да он није имућан, да му је плата 500 динара, да је валута његове земље ниско пала, због чега је примао пола плате и да му је остало за друге трошкове свега 70 динара. Убрзо после тога дознало се да он иде сам на пијаци и купује рибице „цирос“, које пржи на пећи у свом стану, те су га многи сажалевали. Други је волео много да прича о гробовима и маркизима, критиковао је храну у

клубу, а дознало се да је није платио пуних једанаест месеци. Један посланик волео је много да пије, па је пијан долазио у куглану клубу. Уобразио је да је најбољи играч, па су га и секретари подржавали у том уверењу и у то га једног дана чак „убедили“. Наговорили су момка да веже каналом кегле, па кад посланик баца куглу и она им се примакне, ма у ком правцу ишла, да он потегне канап и кегле падају. Посланик је ликовоа, а други му се смејали.

У Унион клуб долазили су и виђени Бугари, а међу њима је био најинтересантији Стеван Стамболов с којим су се дипломати радо дружили. Пре ослобођења Бугарске организовао је устаничке чете за борбу против Турака, потуцао се по шумама без хране и крова и био вечно у опасности да буде ухва-

ћен. После је заузео више положаје у политичком животу, а када је пао с власти „често је долазио у клуб где се картао вадећи наполеоне из свих црпеза одела“. Доцније је убијен у центру града и за видела.

— На пратњи се, прича Поповић, изроди паника и гужва. Напала је жандармерија на коњима. Свештеници су бацали одежде и камилавке, деца свеће и рипиде, српска посланиковица добила је ударац кишобраном по глави, аустријском посланику је разбијена глава, румунски и грчки секретар натакли су се на плот у бежању, ја сам пао на земљу, а преко мене стара госпођа Цанков. Сироти дипломати! Они — нарочито у малим местима — сањају о сјају и раскоши, прстижу и моћи дипломата из старих времена, а ето како им се снови разбијају...

И О СЕБИ

Досад најстарији познат аутопортрет, клесан у камену, потиче из 2650 године пре наше ере. Нађен је у гробу Птах-Хотепа код Сакаре у близини великих пирамида у Египту. Уметник је урезао и своје име: Ннанх-Птах. Његов рад је уствари дупла композиција: вајар приказује себе како седи на лађи и моделира борбу веслача са морским таласима.

Код нас, на спољашњем украсном венцу апсиде на шибенској катедрали налазе се неке уклесане главе. Мисли се да су то аутопортрети вајара који су градили ову цркву од камена.

Тек са усавршавањем уљаних боја (14 век) раде се аутопортрети-слике да би у време Ренесансе (1350 — 1600) достигли врхунац. Тада је готово сваки сликар сматрао за обавезу да изради свој портрет. У овој области нарочито је чувен Рембрант (1606—1669) који је насликао око стотину својих портрета. Од најмлађих дана до старости он је „хватао“ себе у разним расположењима: дечачки осмех се наставља у осмех старца, а сенке и светлости оплемењују његову духовну живос.

ИЗЛОЖБА СЛИКА ДИПЛОМАТА

Под паролом „дипломати као сликари“ у Бад Годесбергу била је организована изложба „дипломата-сликара акредитованих у Западној Немачкој. Изложено је 70 уља, пастела и пластика, радова дипломатских претставника Велике Британије, Сједињених Држава, Италије, Индије, Турске, Перуа и Исланда.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ГОРКИ КАО ЧЕМЕР

Крупни цветови жути као сунцокрет, нежнољубичасти као љубичица, зеленкасти као орхидеја, лепе дрвене у шумама острва Кубе. Тек кад се изблиза погледају види се да су то уствари гомиле збијених пужева који живе на дрвцу.

Научници су на Куби открили недавно нарочиту вр-

сту пужева који имају ту способност да своје љуштуре боје читавом скалом боја и тонова: од бледоплаве до јарконаранџасте.

Боја пужева зависи од хемиског састава коре дрвета на коме живе. Ниједна животиња ни птица неће ризиковати да проба пужеве јаркоцрвене боје. Јер они живе на гранама кининовог дрвета и по укусу се нимало не разликују од његове коре: горки су као чемер.

БИФТЕК ЛАК КАО ПЕРО

У Великој Британији научници су пронашли нов, веома брз метод смрзавања хране, која може да траје неколико година. На овај начин смрзнути бифтеци, риба, поврће и воће одиста постају лаки као перо.

Али и поред кампање за ширу примену овог система, названог „експресно смрзавање“ он није наишао на повољан пријем у индустрији конзерви.

Ово што су пропустили Енглези нису Американци. Купили су у Британији три машине за смрзавање меса по 350.000 немачких марака сваку.

У овој машини се намирнице смрзавају за 20 минута, а поврће за свега десет. Сам процес је комбинација обичног замрзавања и вакуум-сушења. Намирнице се најпре замрзну а потом се лед претвара у пару.

Експерименти са сушеном храном показали су да она није изгубила ништа од свог укуса.

СТАНИЦА ЕРОФЕЈ ПАВЛОВИЧ

Градитељи Амурске железничке пруге по завршетку једне станице реше да јој даду име Хабаровск, према познатом руском истраживачу Ерофеју Павловичу Хабарову. С том молбом се обрате властима, али како је већ постојао град са тим именом власти одговоре негативно. Градитељи онда реше да је назову Ерофеј Павлович и она и данас носи то име.

Некад:

ЗАТВОР ЗА ГЛУМЦЕ И ДУЖНИКЕ

Живот глумца и уметника у време када су Француском владали Лујеви династије Бурбона, био је врло тежак и пун опасности. Сматрани су као грађани другог реда, комедијаша и лакрдијанти. Био је довољан најмањи њеф неког високог државног чиновника или племића па да се они без пресуде и права жалбе нађу иза катанца.

Париски затвор Фор Левек био је познат као место за заточење глумца тог доба. Иза затворских зидина налазиле су се Ђелије горе од оних у озлоглашеном затвору Фресеу. Ево описа из XVIII века који је оставио један судија:

„Главна затворска просторија дугачка је 30 и широка 18 стопа. У њој се често истовремено нађе и по 500 затвореника. Ђелије испод степеништа имају шест квадратних стопа а у њих се стрпа по пет људи. Затвор је на нивоу реке и само га каменни зидови обезбеђују од поплаве. Али у току целе године

вода ипак продира кроз пукотине и у ђелијама ствара каљугу. Кажњеници се држе и у просторијама широким пет, дугачким шест али високим једва три стопе тако да се у њих улази четвороношке.“

Нису само глумци били заточеници Фор Левека. Увек је било ту и доста дужника који нису о року исплатили дугове. У затвору никада није било мање од 400 људи.

Управљање затворима и њихово одржавање препуштала је краљевска влада општинама а ове су сву бригу о кажњеницима преbacиле на затворске чуваре. Један пропис објављен 17 јуна 1704 године наређивао је да се „затвореницима мења слама сваких 15 дана а у ђелијама сваки месец“. Чак и овако шкрта брига о затвореницима остајала је мртво слово на хартији, јер затворски надзорни органи нису смели да ступе у просторије и ђелије где су се налазили затвореници према заповести из запечаћеног писма краљевских високих службеника, а то је био случај ухапшених глумца.

КОНЈУКТУРА ЗА ЛЕКАРЕ

Сезона скијања у Јапану изгледа да је добродошла лекарима. Само у северном Јапану је забележено преко 3.000 случајева прелома костију и других повреда које су захтевале лекарску интервенцију. „Бела књига“ објављена крајем прошлогодишње смучарске сезоне показује да је 20 одсто свих смучара имало различите повреде које су изискивале помоћ лекара. Међу повређенима око 20 одсто су имали прелом костију.

Само милион из Немачке

Ове године се у Холандији организује велика изложба цвећа. Централно место ће, наравно, имати надалеко чувене холандске лале. Оне ће привући у Роттердам безбројне посетиоце из иностранства. Рачуна се да ће само из Немачке доћи милион посетилаца, па је већ направљен план за њихов превоз возовима, бродовима и аутобусима. Из Хамбурга и Бремена полазиће за Холандију специјални туристички бродови.

су црна хлеба и воде. Дисциплина се одржавала дебелим батином и бичем. Око подне 11 јуна 1723 године неки Шева који је у Фор Левек заточен због банкротства тако је претучен због мале непослушности да је ускоро издахнуо у најтежим мукама. Поручник који је био одговоран за овај страхан злочин показао је леш суду у Ла Турнељу и мртав човек је осуђен на смрт „због противљења наређењима и покушаја побегне“. Тако је тело несрећног Шева обешено за ноге на тргу Грев.

Овако суров режим примењиван је само према онима који нису имали пара. То је сасвим разумљиво јер чувари којима је била препуштена сва брига о затвореницима нису били мека срца. Безгранично подмитљиви они су гледали кроз прсте свима који су им давали новац. Зато је онима који су могли плаћати било све допуштено. Стављани су им на расположење удобне собе у које су могли допремити и свој намештај и примати посету. С времена на време излазили су чак и у град. У Мемоарима једног имућног човека тог времена говори се о озлоглашеном затвору најлепше а поред осталог: „Тамо се одлично једе!“

Новац је имао пресудну улогу. Стога су сви заточеници били подељени на две оштро издвојене групе. Они који су имали пара живели су удобно и у изобиљу, а они без њих злопатили су се као робови.

У затвор Фор Левек глумци су слали најчешће зато што се нису показали довољно послушни и дисциплино-

вани у извршавању наређења и његова краљевских интенданата. Пошто су глумци у том кастинском друштву сматрани за лакрдијаше нико се о њима није много бринуо и чак нису могли бити сахрањени као остали грађани на градском или општинском гробљу већ су као пси трпани у отворену раку на каковом пољу или у шуми. А једно обично запечаћено писмо које није подлегаало никаквој контроли било је довољно да непослушни глумац допадне у вишегодишње заточење.

Позната глумица госпођица Дибоса није једног дана дошла на претставу правдујући свој изостанак слабости и индиспозицијом. Сутрадан ју је један полициски наредник по сили запечаћеног писма лишио слободе и одвео у Фор Левек.

Крајем 1765 године глумци Француске комедије одбили су да приме у своје редове једног краљевског штићеника. Сви су колективно у знак негодовања због натурања страна човека отказали једну претставу. Већ сутрадан глумци Бригар, Добервал, Моле и Кен нашли су се иза катанца а ускоро им се придружила и чувена глумица госпођица Клерон. Она је додуше била врло богата и ево шта се о њој писало тада:

„Обитавалиште ове глумице је најмање непријатно у целом затвору. То је прави стан, луксузно намештен, где се свакодневно служе обилни ручкови и вечере. Долазак коџија и отменог света траје од јутра до мрака. Једном речи, она живи на великој ноzi“

Госпођа Клерон је провела

само недељу дана у Фор Левеку а затим је затворски лекар наредио да је њено здравствено стање тако да одмах мора бити преведена у кухињи затвор. Наравно, то је био притвор само теориски. Чувена глумица стекла је касније угледне заштитнике и када је критичар Фрерон објавио о њој један врло оштар чланак глумица је издејствовала да се против њега изда запечаћено писмо. Фрерона је спасла из затвора тешка костобоља, али је две године пре тога провео у Фор Левеку шест недеља само зато што је у једном разговору разљутио војводу од Шоазела.

Другом приликом дошло је између музичких критичара Клермон Тонера и Шастелеа до жучне препирке око тога да ли је боља француска или италијанска музика. Перач Поенсине био је у тој жучној полемици на страни Шастелеа који је тврдио да је италијанска музика боља. То је било довољно да допадне тамнице из које је пуштен тек на изричит захтев свог противника.

Свађе међу глумцима, његове утицајних глумаца, сувишну објективност писаца када су у питању миљеници двора и режима, љубавне каприсе аристократа и високих достојанственика, све такве и сличне сукобе регулисао је озлоглашени затвор Фор Левек. То је била јавна тајна и публика је често ако није била задовољна игром глумаца збијала спрдњу довикујући им: „У Фор Левек с њим!.. У Фор Левек!“

Затворска зграда је око 1780 године била толико ороноула да је срушена а нова никад више није саграђена.

Уместо постеље глумци су имали мало сламе која се убрзо претварала у право ђубриште а уместо хране добијали

СУСПРЕТ

Доносимо сећање америчког писца Артура Гордона на један разговор од пре 25 година с великим енглеским књижевником Радјаром Киплингом.

С КИПЛИНГОМ

Било је то јуна 1935, једног од оних дивних енглеских пролећа кад је све у плаветнилу и злату. Природа је, слична мени, била у пуној младости, али, у оклоку сам се удавао од Оксфорда, осећао сам како ме напушта самопоуздање. Велики човек живео је готово као усамљеник, а говорило се да не цени Американце. Захваљујући посредовању једног заједничког пријатеља, добио сам његов пристанак да га посетим и сад, док сам се приближавао сеоцету Барваш, у коме је стајно, све више сам осећао страх. Кад сам угледао мрку зграду из 17 века и домаћина како ми иде у сусрет ка капији, толико сам се обесхрабрио да нисам знао да ли да му приђем или да зајдм.

Како је био мали! Врх његова шешира са широким и меканим ободом досезао је до два до мог рамена. Био је то доста слабачак човек, за једног Енглеза сувише тамне пути, готово сасвим белих бркова и великих, чупавих обрва испод којих су, иза златних наочара, светлећа два жива ока. Имао је 69 година. Одмах је приметно да се налазим у великој неприлици. — Уђите! Уђите! — љубавно ми је рекао отварајући капију. — Баш сам обилазио своју флоту!

Пре но што сам нашао речи да га поздравим, повукао ме је за собом ка задњем делу дворишта где се у вештачком језеру налазила његова „флота“: чамац дуг два метра који је имао тоčkове са лопатама. Точкови су се покретали ручицом. — Ви ћете бити машиниста, — рекао ми је Киплинг, — а ја путник. Био сам толико узбуђен да сам нагло потеглао ручицу и точак се сломио. Остао сам с Киплингом немоћан наред је зрчио је нечим неизрецивим, неким топлим разумевањем које је, продирући дубоко у мене, топидо сву срамежљивост. А разлика је била јасна: он Енглез, ја Американец. Он при крају славног животног пута, ја на почетку неизвесне будућности. Он је већ годинама боловао и падио, ја нисам знао ни за једно ни за друго. Он о мени није знао ништа, ја о њему готово све и гледао сам у њему све личности које је његова машта створила. Да будем искрен, моја покрета је имала тајни циљ. Прво, желео сам да се с њим упознам, а затим, као млад човек, био сам неспокојан и неодлучан. У цепу ми је лежала понуда једног америчког универзитета да постанем предавач на једном курсу. Понуђа ми није одговарала, јер сам сматрао да нисам за професора. Сањао сам да постанем писац. То је претстављало велику могућност. Без новца нисам имао никакве перспективе, а економска криза је пустошила Америку. Дакле, хтео сам да ме нико други до баш он посаветује шта да радим. Из мисли ме прену његово питање:

— А шта кажете о песнику Елиоту? — Сматрам да је то добар песник. — Заиста? — рече Киплинг. — Кажите ми неки његов стих. — Остао сам отворених уста а он брзо настави: — Ето! То се редовно догађа са песницима чији стихови немају слика! Али не будимо сувише свирепи према песницима. Приморани су да вечито живе између сна и јаве. — Као Маугли! — добацих, мислећи на младића из „Књиге о дунгли“ који се батргао између људског и животињског света. — Као сви ми! — погледа ме старчићевим погледом. После тога говорио ми је о славољубљу и времену ко-

је је потребно да се овлада једном уметношћу или било каквим занатом. Говорио ми је да човек мора имати и друге, споредне прохтеве.

— Увек сам прижељкивао, — додао је он, — једну једрилицу од 400 тона којом бих обишао свет. Никад је нисам смогао, а данас је, чини ми се, за тако нешто исувише касно.

Пошто је запалио цигарету, наставио је:

— Чините све оно за чим жудите, само ако имате мало могућности. Не чекајте да се остваре нарочито повољни услови. Једног дана увидећете да се они никад не остварују. Друга моја незадовољена жеља је да будем археолог. Ниједна друга активност не ствара тако чиста и романтична узбуђења.

Испричао ми је како је ту, у Сасексу, хтео да копа бунар у свом врту па је на дубини од једног метра ископао лулу из времена Џека I (1394—1437). Још дубље је наишао на месингану кашкицу из Кронвеловог времена, а још дубље на један римски ђем и тек онда је дошао до воде.

У разговору смо се приближили његовој соби за рад. Била је то пространа четвртаста одаја са зидовима испуњеним књигама. Ту се налазила његова наслоњача, огромна корпа за непотребну хартију, писаћи сто, масти оница и држаља. Под правим углом са камином простирао се софа.

— Овде се ја одмарам, — рекао је смењив се. — Чекам да ми дође муза и да каже шта да радим.

— Да дође муза? — Слегао је раменима.

— Непосредно поимање, потсвест... Назовите то како хоћете.

— Чекате ли је често? — Не баш често. Али, давно је то било кад сам научио да је увек боље кад се она чека. Ако вам ништа не каже, то углавном значи да каже не.

Госпођа Киплинг позвала нас је на ручак, после кога сам пожедео да пођем, али писац није хтео ни да чује: — Нисам завршио разговор с вама. Поделите сте са мном со и хлеб и сад морате да будете моја публика.

Разговарали смо, или боље рећи, он је говорио а ја сам предузимао натчовечанске поре да запамтим шта каже.

— Ако сте обдарени каквом снагом или талентом, — рекао ми је у једном тренутку,

— треба им се што пре предати па макар вам се целог живота због тога људи вешали о скуте да вас искористе. Уместо да услед тога очајавате или да се узбуђујете, будите срећни што сте обдарени способношћу која привлачи паразите, но не губите одвећ време да их се ослободите.

Пошто сам му са извесном скромношћу рекао да сам од њега много научио, његове очи блеснуше.

— Али у разговору с вама ја нисам ништа изгубио! Ви сте ми у замену поклонили пажњу. То је извесан облик љубави, зар не?

Затим је наставио:

— Појединац је увек морао да се бори да га заједница не прогута. Припадати самом себи то није мала ствар. Ако покушате да то остварите, често ћете се осетити усамљени и понеки пут застрашени. Али никад не треба жалити за ценом коју човек плаћа да би био свој господар.

На башту се нагло спустила сенка. Дижући се да пођем, поново сам се сетно писма у цепу и савета по којим сам дошао. Али нисам имао више шта да га питам...

Чините све оно за чим жудите. Не чекајте да се створе нарочито повољни услови. Ако вам муза ништа не каже, не чекајте да услед тога очајавате или да се узбуђујете, будите срећни што сте обдарени способношћу која привлачи паразите, но не губите одвећ време да их се ослободите.

Било ми је јасно да ћу одбити понуду за професора и да ћу причекати док се моја муза јасније изрази.

Упутили смо се капији. Мачлаци, Киплингов шкотски терријер, скакао је пред нама. Домаћин ми је стиснуо руку рекавши:

— Захваљујући вама, боље ми је. Хвала.

Док сам одлазио, он је стајао иза гвоздене мреже, под шеширом широког обода. Трудећи се да прискочи у помоћ једном узнемиреном и неодлучном младићу, тај мали велики човек успео је да бар тог дана не мисли на своје болове. Оно што ми је подарило било је много драгоцене од савета. Био је то један део њега самог, који сам са собом понео. И данас, после толико година од његове смрти, умро је 1936 године, ја стално осећам његову срдачност и његову човечанску топлину.

260 САТЕЛИТА

Како се предвиђа „званичним програмом за проучавање васионе“, Сједињене Државе ће у току следећих десет година послати у васиону 260 сателита. Најважнији задатак је избацивање васионског брода са људском посадом, који ће облетети око Месеца. У току четири наредне године треба да буде пуњен брод без посаде на Марс, Венеру и Месец. Васионски брод послан на Месец требаће да се врати натраг на Земљу. Како се планира, већ у идућој години ће бити пуњен брод са људском посадом у васиону помоћу ракете „Меркури“. Исто тако је у програму и слање на Месец брода без посаде који би имао да испита васионски простор помоћу двостепене ракете велике потисне моћи.

ПОСЛЕ ЧЕТРЕДЕСЕТ ГОДИНА

Ових дана навршило се 40 година откако је Енглескиња Агата Кристи почела да пише криминалне романе и позоришне комаде који су у целом свету имали успеха. Њена „Мишоловка“ доживела је сада у Лондону 3.000 претставу, а њених 60 криминалних романа преведено је на многе језике и штампано досада већ у 60 милиона примерака.

ИЗ ВРЕМЕНА ТУРАКА

Приликом прокопавања тунела за изградњу подземне раскрснице у Бечу, радници су пронашли експлозив и топовске кулге још из седамнаестог столећа. Они су ту остали из времена рата са Турцима.

Медицина ишћује на ЗАПАД

У II веку италијански град Салерно, недалеко од Напуља, постао је познат као „civitas hippocratica“. Ту су мушкарци и жене, црквена лица и лаици, домородци и странци, почели да се баве медицином која је била зачуђујуће рационална. Школа у Салерну за спремање лекара настала је око 900 године. Према једној легенди, у коју се може поверовати, школу су основала четири лекара: Грк, Јеврејин, Арабљанин и један домородац-хришћанин. Руковођени заједничком жељом да васпитавају младе лекаре који ће се бавити медицинском науком неспутаваном сталним црквеним туторством. Није случајно што се једна оваква школа појавила баш у Салерну. Наиме, клима у околини Напуљског Залива одвајкада је била позната као здрава и њен „лековити ваздух“ привлачио је многе болеснике. Калуђери у оближњем манастиру Монте Касино бавили су се медицином и науком опште, а у непосредној околини града постојала је још из времена Римљана једна мала колонија јеврејских лекара. Утицај Арабљана преко мора био је јак, а Лангобарди који су се ту настанили око 568 године, донели су медицинско знање старих Византинца. Тако је нова школа у Салерну преузела вођство у медицини од Арабљана.

Једна од најзначајнијих личности „златног века Салерна“ био је Константин Африканац. Пошто је једно кратко време био „учитељ медицине“ у Салерну, повукао се у Монте Касино да арапске медицинске текстове, заправо арапске преводе грчких текстова, преведе на латински. Његов рад обухватио је неке краће трактате Хипократа и Галена, и „Савршену књигу медицинске вештине“ Хали Абаса. То су биле прве рационалне медицинске књиге које су се, после 500 година средњовековних заблуда и таме, појавиле у Европи. Под утицајем ових књига, лекари салернске школе постали су изврсни практичари и добри учитељи млађим генерацијама. Као и Грци, они су у болеснику гледали човека, болест су сматрали за природан феномен који треба најпре проучити, а затим спровести одговарајуће лечење. Школа у Салерну може се сматрати као прва институција за више медицинско образовање у Европи. Програм који су будући лекари морали да савладају био је обиман. Анатомија се учила на основу списа Галена и Хали Абаса, са свињама за сецирање уместо људских лешева. Бацају са својим учитељима обилазили болеснике и присуствовали операцијама. Салернска школа није била „фабрика за дипломе“. Студенти су три године морали

Кад се салернска школа уходила, њени професори прегли су да напишу једноставан и лак уџбеник из хигијене намењен не само студентима, већ и свим људима. Тако је постала најпопуларнија медицинска књига у читавој историји: „Regimen Sanitatis Salernitanum“. Књига је обухватала око 362 правила о здрављу у стиховима, датих веома језгровито, обично у једној реченици, као например: сваког дана по јабуку.

На велико чуђење и самих аутора, књига је брзо постала највише тражена у читавој Европи (и данас још постоје њена 24 рукописна издања). Временом су лекари сваком издању додавали нове стихове. С проналаском штампарије појавила су се нова, јевтинија издања. До 1852 године објављено је готово 300 издања на многим језицима, док се број стихова попео на 3.500. Тако је „Регимен“ постао саставни део фолклора, медицинско „вјерује“ за сваку кућу које је обухватало лекарску искуства читавог континента. Стихови су тачно прописивали шта треба и шта не треба чинити да би се сачувало здравље. Не треба читати у постељи, не треба пити сувише, не треба се напрезати. Поучни стихови лако су се памтили. Занимљиво је да њих није учио само народ коме су били намењени, већ и лекари јер су се у њима налазила и упутства за лечење многих болести и рецепти за лекове. Колику је популарност „Регимен“ стекао показује и то што је песник сер Џон Херингтон написао нарочиту верзију за енглеску краљицу Елизабету.

било препуштено берберима. Међутим, салернска школа укључила је и хирургију у медицину. Руђеро Фругарди из Салерна написао је први европски уџбеник из хирургије (1170 године) који је касније допунио и усавршио његов ученик Роландо из Парме. Из њега се види да је Руђеро знао анатомију, да је умео „добро да сече“, да је имао своје методе за заустављање крви, као и то да је употребљавао сунђере натопљене наркотичним који су стављали пацијентима на нос и уста да би их успавало и уштедео им болове.

ЗЕМЉА ЈЕЗЕРА И ОЛИМПИСКИХ ПОБЕДНИКА

РИТОЛА И НУРМИ НА ОЛИМПИАДИ У АМСТЕРДАМУ ОСВОЈИЛИ СУ У ТРКАМА НА 5.000 И 10.000 МЕТАРА ДВЕ ЗЛАТНЕ И ДВЕ СРЕБРНЕ МЕДАЉЕ. ТО ИМ ЈЕ БИЛА И ПОСЛЕДЊА ТРКА НА ОЛИМПИСКИМ ИГРАМА

Трке на 5.000 и 10.000 метара нису увек биле на програму олимпијских игара. Први пут је на Олимпијади у Штокхолму Финна Колмајнен победио у тим дисциплинама а постигнута времена су били и нови светски рекорди. Колмајнен је постао и учитељ и пример једном низу финских тркача који су готово 25 година непрекидно владали на дужим стазама. На Олимпијади у Антверпену опростио се он од олимпијских игара победом у маратонској трци када је заблеставо његов следбеник, легендарни Паво Нурми. Тада је он победио у трци на 10.000 метара и исто тако у дугом кросу, а на 5000 метара био је други.

Највише успеха фински тркачи постигли су на VIII олимпијади у Паризу. Нурми се показао довољно брз и у трци на 1500 метара у којој је такође победио. Постао је јунак Париза тако да је слава „усањеника из Або“ како су га звали, донекле засењила изванредне резултате осталих финских тркача. Међу њима је најбољи био Бил Ритола, велики такмац Нурмија, победник у трци на 3.000 метара са препонама, који је на 10.000 метара поставио нови светски рекорд. Врхунац финског тријумфа на овој олимпијади била је победа Албина Стенроса у маратонској трци.

Нурми и Ритола учествовали су последњи пут на Олимпијади у Амстердаму. Ритола је победио на 5000 метара а Нурми на 10.000. Још

у трци на 3000 метара са препонама Нурми је освојио сребрну медаљу и тако своју „збирку“ олимпијских медаља повећао на дванаест. Ритола их је стекао осам. Веома је мало такмичара који су учествовали на три олимпијаде, а један од њих је Паво Нурми.

На Олимпијади у Лос Анђелосу Финци нису успели да одбране првенство у трци на 10.000 метара испред изванредног Пољака Кусоцинског. Али су зато на Олимпијади у Берлину поново показали да су непобедиви на стазама од 3.000 до 10.000 метара. Хекерт и Лехтинен победили су на 5.000 метара, Изо-Холо и Туоминен на 3.000 с препонама, а на крају Салминен Аскола и Изо-Холо су тријумфовали у трци на 10.000 метара у којој су освојили прва три места и одбили све покушаје борбеног и жилавог Јапанаца Муракозе. Берлин је био врхунац али и крај славе финских тркача, који су у току 25 година суверено владали на дужим стазама и донели својој „земљи језера“ Суоми педесет и четири олимпијске медаље.

После Олимпијаде у Берлину ни на олимпијадама у Лондону, Хелсинкију и Мелбурну па ни на другим великим лакоатлетским такмичењима они нису постигли значајније резултате. На овим олимпијадама појавили су се други такмичари који су својим резултатима на стазама од 3.000 метара до маратона надмашили оне раније. Заблеставо је Чехословак Емил Затопек и Рус Владимир Куц.

Трка преко Атлантика

У јулу ове године одржаће се такмичење досад незабележено у историји: трка преко Атлантика у којој могу учествовати све врсте поморских превозних средстава, али под условом: ниједан брод, чамац или једрилица не сме имати више од једног члана посаде. Пријаве за ово необично такмичење већ стижу. Почетком лета одржаће

се елиминаторно такмичење на прузи од 1.500 километара и само онима који буду доказали да су у стању да плове сами дозволиће се учествовање у трци преко Атлантика. Такмичари ће кренути са острва Вајта, недалеко од енглеске обале, а циљ ће бити Сити Ајленд, испред Њујорка. Ова два острва удаљена су једно од другог

ТРЕЋИ НА ПЛАНИНИ

АКО ТИ ФРАНЦ СУВИШЕ ОТЕЖА САМО РЕЦИ, РУДИ!

НЕ... НЕКЕ!

НИКАД НИСАМ БИО НА ОВОЛИКОЈ ВИСИНИ...

АЛИ, ЈА САМ ТЕК ПОЧЕО СТВАРНО ДА СЕ ПЕЊЕМ!

СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ... УЗ СТРУМУ ЛИТИЦУ БУНДЕРУОЧНА...

ОПРЕЗНО, РУДИ!

ДОБРО ЈЕ МЛАДИЊУ!

КАД СЕ НАЂЕМ ОВАКО ВИСОКО ЖАЛИМ СВАКОГ ОНОГ КОЈИ СЕ НИКАД НИДЕ ИСПЕО НА ВРХ НЕКЕ ПЛАНИНЕ...!

ЗАПЕТАН ВИНТЕР И ФРАНЦ ОДМАРАЈУ СЕ ПОСЛЕ РУКА, РУДИ ЈЕ КРЕНУО ДА ИСПИТА ЛИТИЦУ...

НЕМОЈ ДАЛЕКО, РУДИ!

РЕЦИТЕ МИ, ФРАНЦ... ДА ЛИ ЈЕ РУДИЈЕВ ОТАЦ НАШАО ПУТ ДО ОНОГ ВРХА?

НЕ ЗНАМ... И НЕ ЖЕЛИМ ДА ЗНАМ!

ТО ЈЕ ЗЛА ПЛАНИНА... ПЛАНИНА - УБИЦА! ОТАКД ЈЕ РУДИЈЕВ ОТАЦ НАСТРАДАО ПРЕ 16 ГОДИНА, НИКО НИЈЕ НИ ПОКУШАО ДА СЕ НА ЊУ ПОПНЕ! И НАЈБОЉЕ ЊЕ БИТИ ДА НИКО И НЕ ПОКУШАВА!

УЈАКЕДНОМ, ПРАСАК СЛОМЉЕНОГ КАМЕНА...

РУДИ...?!

НАСТАВИТЕ СЕ

Женски »Овенс«

Веома дуго су Холанђани чекали на своје прве победе на олимпијским играма. У Лондону 1948 године било је много добрих такмичара али је само Бланкерс-Коенова постигла успех који у много чему потсећа на онај Цеси Овенса у Берлину 1936 године.

У току осам дана, од једне до друге суботе, Бланкерс-Коенова је трчала десет спринтерских трка и стално побеђивала.

Прву златну медаљу добила је за победу на 100 метара (11,9 сек). Другу у трци на 80 метара с препонама када је морала учинити највећи на-

пор да би за длан стигла испред одличне Енглескиње Гарднер. Време које су обе постигле био је нов светски рекорд (11,2 сек). Трећу златну медаљу освојила је сразмерно лако у трци на 200 метара која се први пут трчала на овој олимпијади. Четврту је освојила као чланица штафете 4×100 метара и то када је као четврта у штафети морала да надокнади губитак својих претходница и у стра-

ховитом финишу стигла прва на циљ. Пету златну медаљу... Требало је само да се такмичи и у скоку удаљ јер би сигурно и ту постала победник.

Холанђани су одушевљено дочекали своју такмичарку, али највећа радост је настала у породици — јер су ћерка, син и муж добили по једну златну медаљу, па је једна остала и за „изванредну“ маму.

ФАНИ БЛАНКС - КОЕН СТИЖЕ ПРВА У ТРЦИ НА 200 МЕТАРА НА ОЛИМПИАДИ У ЛОНДОНУ 1948 ГОДИНЕ

ЛИЛИПУТ ТЕЛЕВИЗОРИ

Јапанци су освојили и отпочели серику да производе најмање телевизиске пријемнике на свету. Почетком јануара отпочела је већ сериска производња с намером да се она попне сваког месеца на 10.000 апарата. Ови телевизори, не већи од телефона, тешки само шест килограма са платном од 16×20 сантиметара и 14 канала, стајаће 600 немачких марака.

Потпуно опремљени трансисторима они могу да раде на сваки електрични напон и троше само десети део електричне енергије од садашњих нормалних телевизиских пријемника.

Нових 570 милиона становника

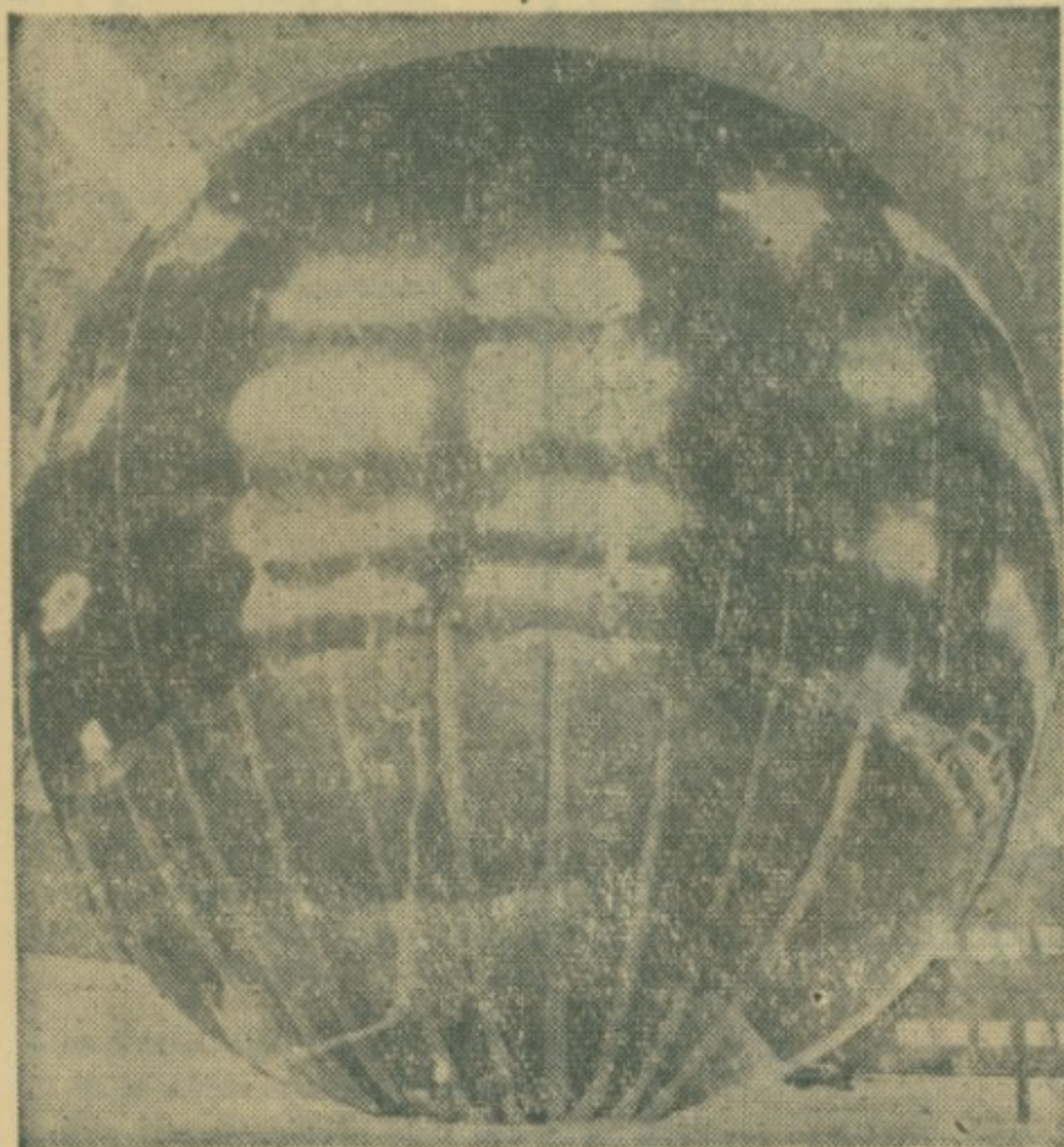
У наредној деценији, како рачунају демографи, доћи ће до брзог повећавања становништва на земљи. Према предвиђањима Кука, руководиоца бироа за демографска питања у Вашингтону, током ове деценије, значи до 1970 године, на земљи ће бити 570 милиона становника више, односно уместо 2,9 милијарде колико има сада, живеће 3,5 милијарде становника.

Како се предвиђа, највећи пораст ће забележити Кина, јер се тамо рађа у току године од 12 до 20 милиона становника.

ПРЕТХОДНИК НАДУВАНИХ САТЕЛИТА

Гали значите?

«ГАС» СЕ ОСЕЋА КАО ДА ЛЕТИ У ВИСИНЕ

Ова лопта са пречником од 30 метара можда је претходник сателита који ће кружити око Земље. Цинковска, алуминијумом превучена пластична врећа, послата је на висину од 400 километара

— али у пакету од 75 сантиметара. Тек на одређеној висини она се надува и остане у ваздуху 30 минута. За сателит саграђен на истом принципу предвиђа се: колектор сунчане енергије и параболичан радарски рефлектор.

ЕЛЕКТРИЦИТЕТ НЕПОСРЕДНО ИЗ ТОПЛОТЕ

У току једног међународног састанка, научник светског гласа сер Џон Кокрофт изјавио је да су стручњаци добили електрицитет непосредно из топлоте. Помоћу малих уређаја засад је остављено свега 15 одсто електричне енергије, али се он нада да ће се постићи и бољи резултат.

њују транзисторе у радиоапаратима и другим електричним уређајима, направљеним из силицијума и германијума.

ПРВА ЦЕНТРАЛА НА АТОМСКИ ПОГОН У ИНДИЈИ

У Индији се гради прва централа на атомски погон која ће бити пуштена у рад 1964 године.

ЈЕСТИ ИЛИ ОДЛОЖИТИ?

Родитељи најбоље знају да преморено дете најчешће нема апетита. Да ли га онда треба присиљавати да једе?

Ако се одмара, наше тело ће утрошити у току дана 1.680 калорија. Ако уз то једемо, биће му потребно 430 калорија више. Топлота коју осећамо за време једе доказује да наш организам чак и троши знатне залихе топлоте из већ исцрпеног организма. Доказано је да ако једемо јако уморни, храна одлази у црева пре него што је сварена у желуцу. Према томе, ако уморно дете одбија да једе, пометније је не присиљавати га на то већ му дозволити да се прво одмори пола сата или сат.

100 МИЛИОНА ПУТНИКА

Према предвиђањима ИАТА, међународне организације пре дузења ваздушног саобраћаја, ове године ће авионима бити превезено преко 100 милиона путника.

У прошлој години број ваздушних путника је износио 95 милиона, а годину дана раније, превезло се 88 милиона лица.

НОВЕ ВРСТЕ ПОЛУПРОВОДНИКА

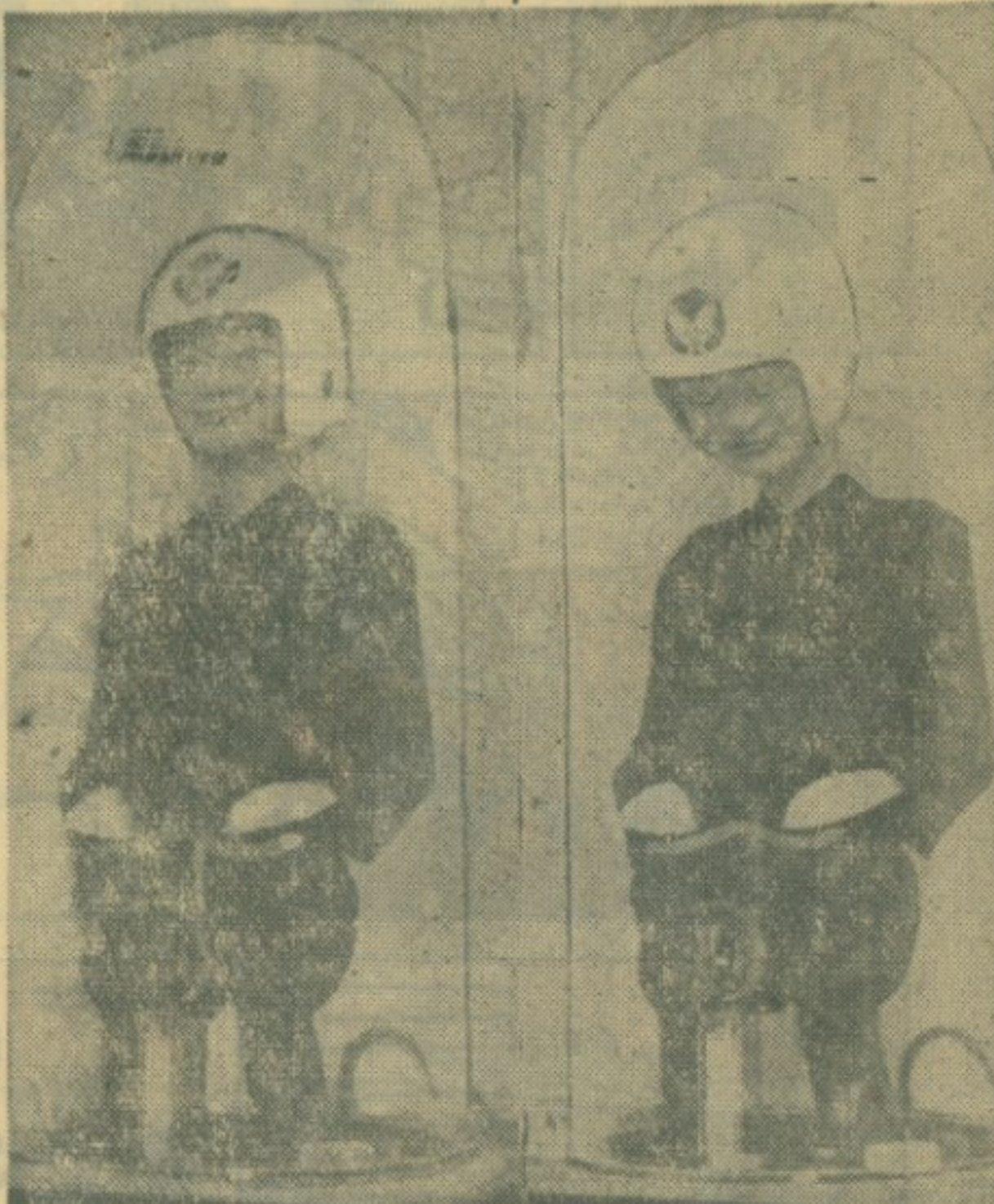
Полупроводници од пластичне масе произведени у Московском институту за електрохемију, са успехом заме-

ЦИЉ ЈЕ СВЕТСКИ РЕКОРД

Геј Ломбардо ће на пролеће возити „Темпо Алкоа“ да би оборио светски рекорд у војни чамцем. Конструктор Штаудахер је начинио дно од алуминијумске плоче дуге 10,5 м. Авионски млазни мо-

тори ће подизати корито 22 сантиметра изнад воде а само у три тачке ће се додиривати с њим. Машина за 20 минута прогута 165 галона горива.

Лутка „Гас“ показује шта би вам се десило на великим висинама ако не бисте били заштићени од притиска. „Гас“ седе у вакуум-соби и служи као оглед пилотима млазних авиона. „Гас“ је тако сагра-

ЈАПАНЦИ КУПИЛИ У ЕВРОПИ ТРИ ТОНЕ УРАНОВЕ РУДЕ

Пре кратког времена Јапанци су купили преко Међународне агенције за атомску енергију, у Бечу, три тоне уранове руде коју им је испоручила Канада. Ово је пр-

...на пољопривредном сајму одржаном недавно у Италији прву награду добио

Једна од највећих клада, организационих група које по поручбини апаудирају, имао је римски император Нерон. Његова клада састојала се од пет хиљада војника.

...најстарије до данас сачуване карте за играње потичу из

...у свету има 113.024.224 кола рачунајући ту све вр-

...током 1958 године у читавом свету потонуло је 160 бродова са укупном тонажом од 347.546 регистарских тона.

сте моторних превозних средстава — најразличитије камионе и аутомобиле.

...према тврђењу новозеландског геолога Вотерхауса, Аустралија и Нови Зеланд били су некад један континент.

...у свету има 113.024.224 кола рачунајући ту све вр-

...током 1958 године у читавом свету потонуло је 160 бродова са укупном тонажом од 347.546 регистарских тона.

сте моторних превозних средстава — најразличитије камионе и аутомобиле.

...према тврђењу новозеландског геолога Вотерхауса, Аустралија и Нови Зеланд били су некад један континент.

...у свету има 113.024.224 кола рачунајући ту све вр-

...током 1958 године у читавом свету потонуло је 160 бродова са укупном тонажом од 347.546 регистарских тона.

НОВ АНТИБИОТИК ОТКРИВЕН НА АНТАРКТИКУ

Доктор Џон Сибарт, професор политехнике у Вирџинији, приметно је да у организмима за варење неких птица на Антарктику нема извесних бактерија које се иначе сматрају као неопходне. Да би открио узрок овој појави, микробиолог је испитивао чиме се животиње хране. Уста-

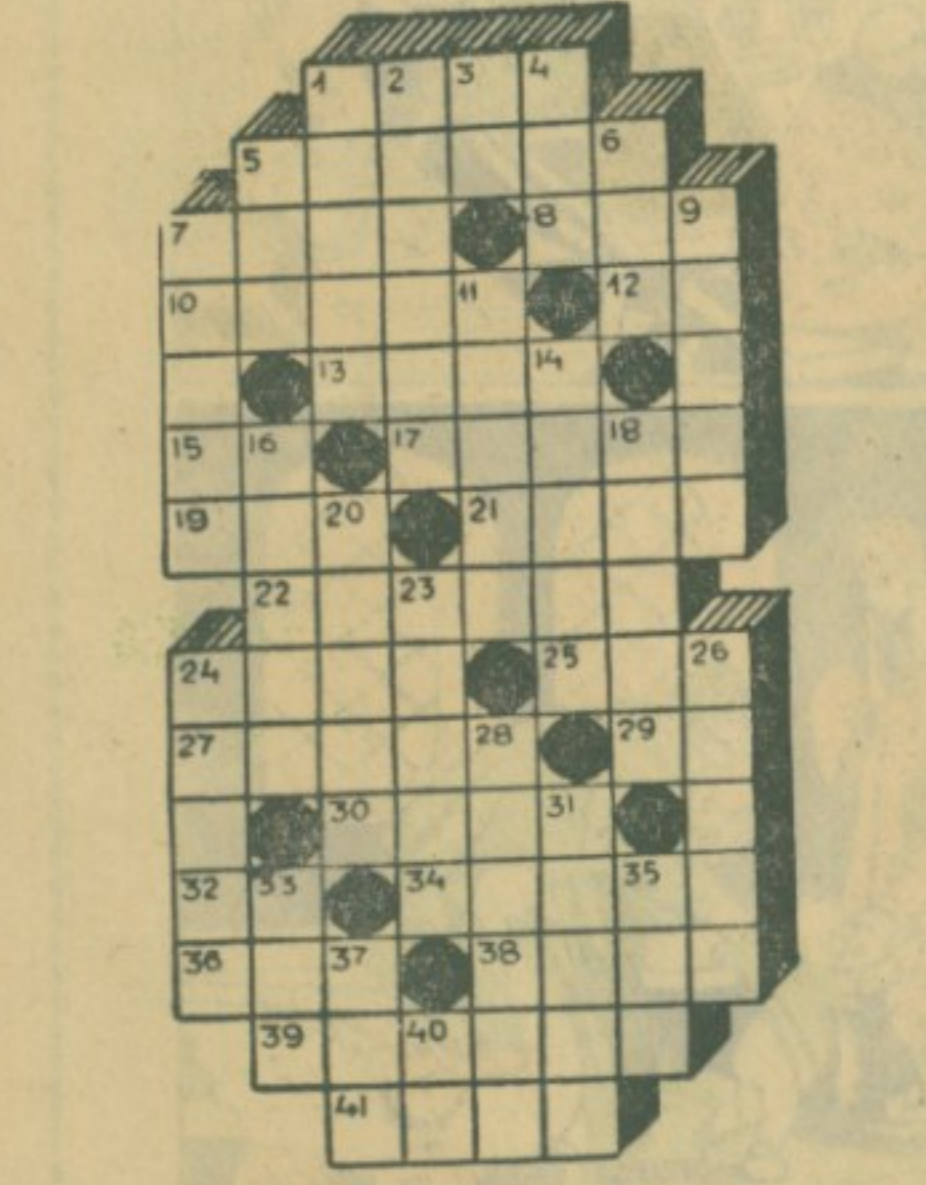
новио је да се њихова храна углавном састоји од неких рачића који претежно једу специјалну врсту алги. Пошто је извршио више-струку анализу алги, открио је да оне имају својство антибиотика. Професор Сибарт још није дао име својим алгама.

★★★★★★★★★★★★★★★★

Водоравно: 1) име глумца Купера; 5) наша река; 6) нацрт, скица; 8) стари град на Сицилији; 10) одређивање вредности; 12) скраћеница за телевизију; 13) војна формација; 14 два иста слова; 17) место у Војводини; 19) повисена нота А; 21) град у Чилеу; 22) град у Италији; 24) врста атмосферског талога; 25) женско име; 27) лука на Црном Мору; 29) елиптирана сјева; 30) држава у Азији; 32) хемиски знак за никл; 34) нација; 36) новозеландско дрво за бродоградњу; 38) језеро у Етиопији; 39) државица на Пиринејима; 41) шаховска фигура.

Усправно: 1) наша планина; 2) последња порука; 3) египатско божанство; 4) врста атмосферског талога; 5) један глодар; 6) припадник једног оградка старих Словена; 7) острво на Јадрану; 9) планина код Београда; 11) хунски вођа; 14) главни град једне суседне државе; 16) наша река; 18) старо име Љубљане; 20) место у Хрватској; 23) место у Истри; 24) река у Немачкој; 26) име глумице Вали; 28) научник који проучава унутрашњу грађу тела; 31) врста папагаја; 33) леговалниште код Опатије; 35) лична заменица; 37) река у Индији; 40) афирмација.

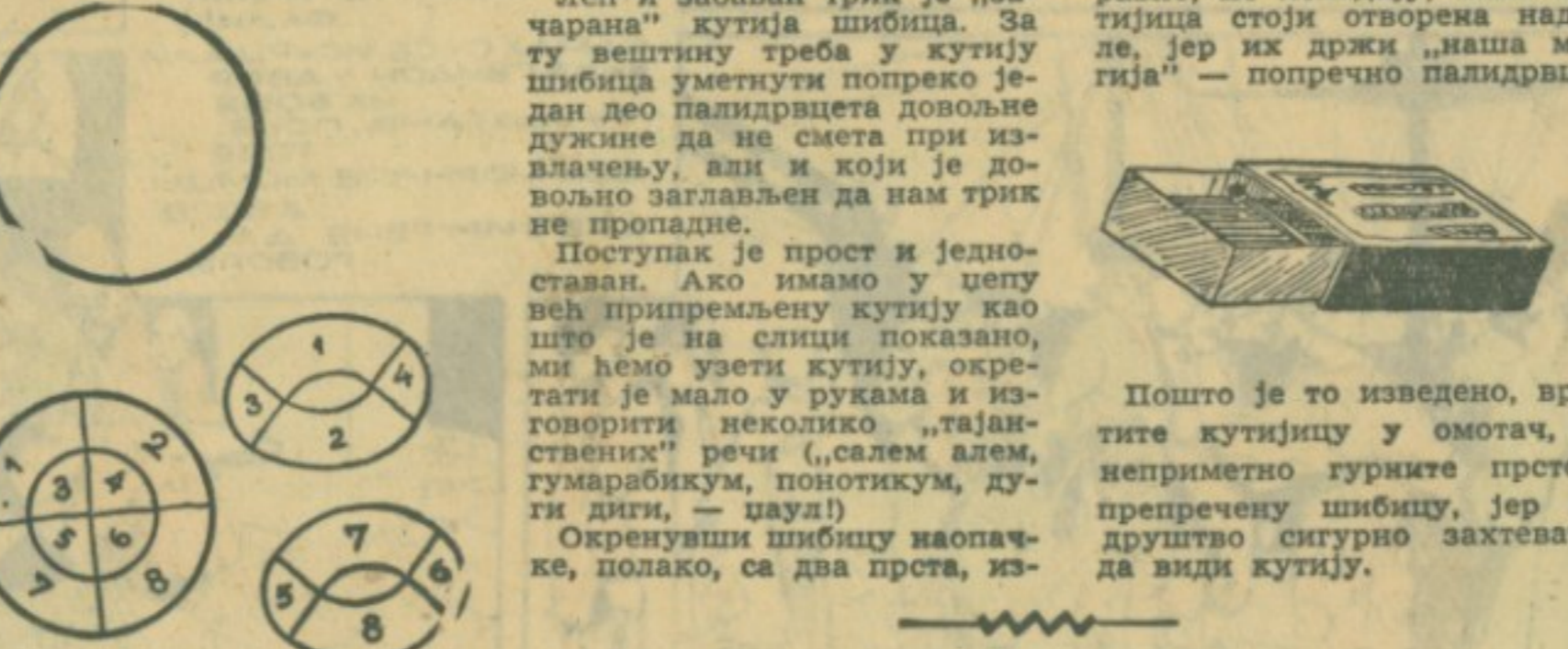
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) скеч; 5) Тартиф; 7) рондо; 8) лл; 10) Умка; 11) као; 12) Абе; 13) Слуњ; 14) на; 15) плата; 16) Корана; 18) Рина; 19) Марица; 21) поток; 22) ву; 24) срук; 25) кан; 26) УАР; 27) сала; 28) њв; 29) шприц; 30) артист; 32) мост.

Усправно: 1) санке; 2) крда; 3) ето; 4) чл; 5) томбак; 6) флаута; 7) Руан; 9) Лоња; 11) кланац; 13) сланик; 15) прирок; 17) оратор; 19) Морана; 20) авалит; 21) Псуњ; 23) Унац; 25) карст; 27) спис; 29) што; 31) рм.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

КАКО ДА ИСЕЧЕТЕ ЗАЧАРАНА ШИБИЦА

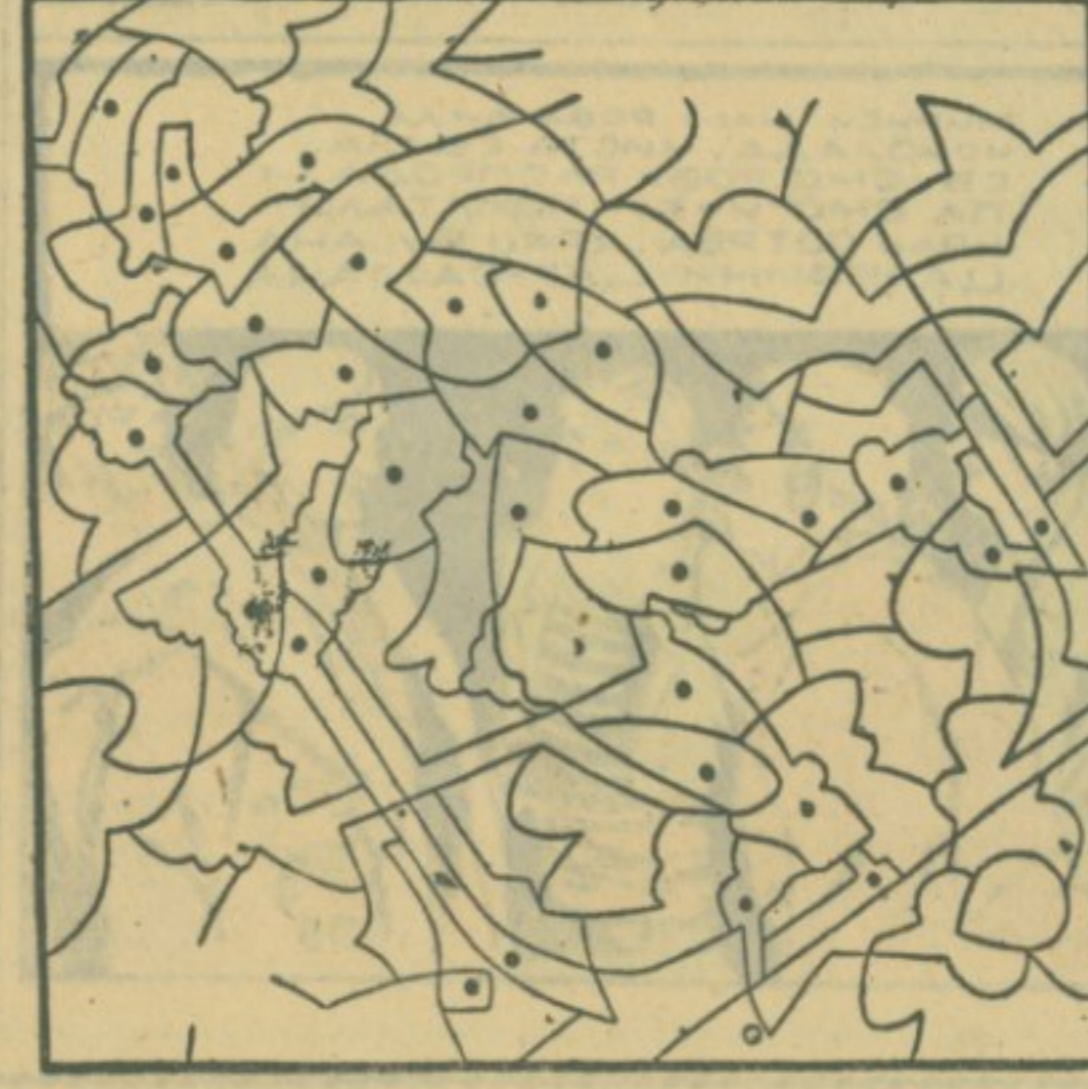
Један круг може бити исечен и претворен у два савршена овала (јајастог облика). Погледајте сл. 2 и видећете како је то урађено.

ДАШТО МИ ТИ ДАШТО

На пољу белом По кругу целом Њих двоје се крећу И чешиће срећу. Тада се мања Под већу склања. Док већа скоро Круг прође део Малена споро Тек један део, Али не стоје, Иду и броје. Док оне круже С највећим миром Сви се служимо Њиховим збиром. (Сказалке на сату)

Ствар сам, не баш тако ретка, Без краја сам и почетка. Ил' „научно“ рећи чисто: Почетак ми је и крај исто. Ма где да ме деца ставе, Одмах дубин на врх главе, Док понеки рећи могу, Да се држм на врх ногу, А истине ево праве: Без ногу сам и без главе. (Визлог)

Зацрните нека поља

Зацрните поља обележена тачкама, па ћете видети шта ће постати.

Јесте ли већ чули да...

... извоз разних љиљана претставља, после туризма, главни извор државног дохотка Бермудских Острва.

... Једну од највећих клада, организационих група које по поручбини апаудирају, имао је римски император Нерон. Његова клада састојала се од пет хиљада војника.

...најстарије до данас сачуване карте за играње потичу из

...у свету има 113.024.224 кола рачунајући ту све вр-

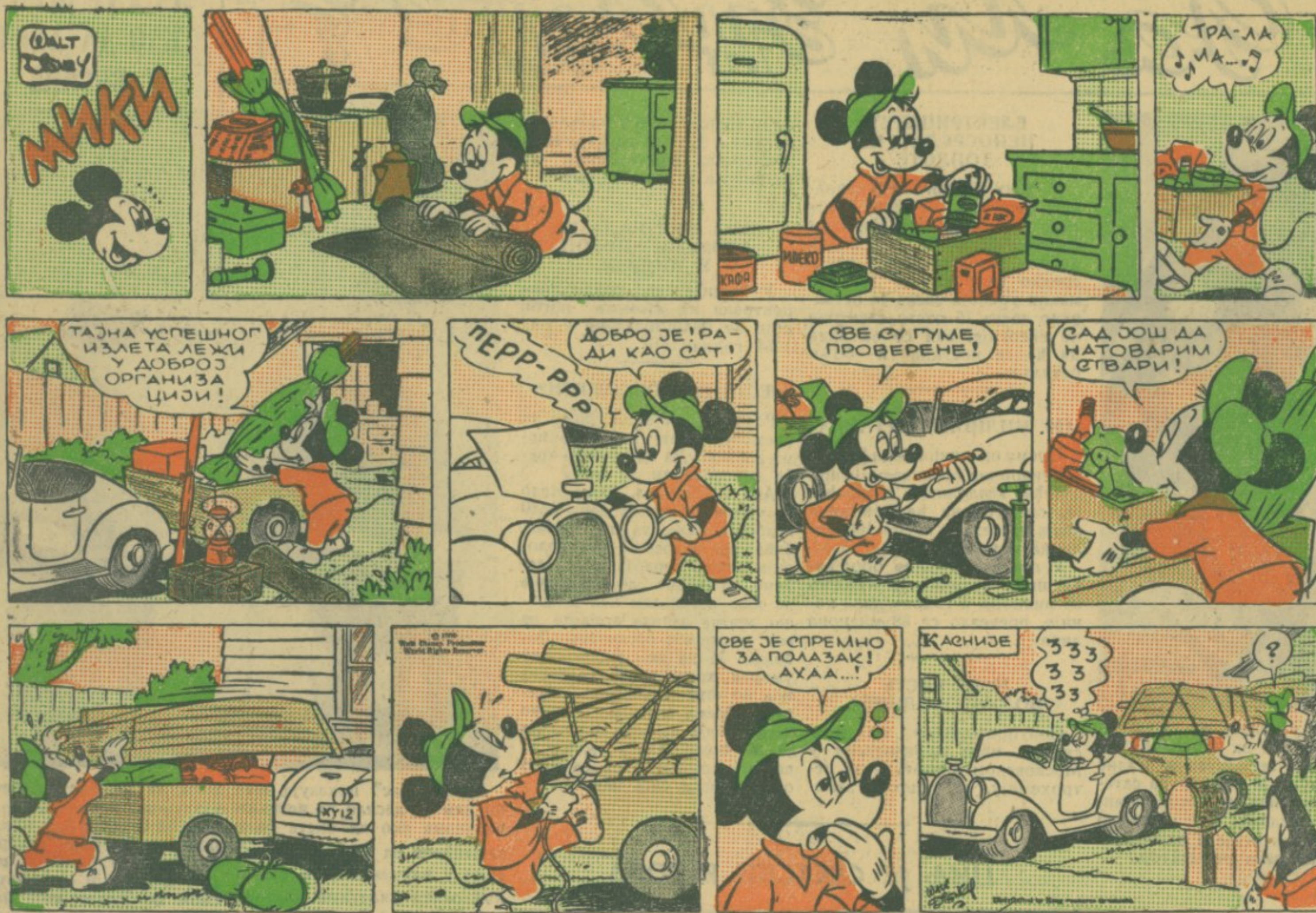
...током 1958 године у читавом свету потонуло је 160 бродова са укупном тонажом од 347.546 регистарских тона.

сте моторних превозних средстава — најразличитије камионе и аутомобиле.

...према тврђењу новозеландског геолога Вотерхауса, Аустралија и Нови Зеланд били су некад један континент.

...у свету има 113.024.224 кола рачунајући ту све вр-

...током 1958 године у читавом свету потонуло је 160 бродова са укупном тонажом од 347.546 регистарских тона.

ШИЉА КАО БОЛЕСНИК
 Домаћ лекар Шиља и види да није ни окусио лек.
 — Замто нисте узимали лек кад сам вам га преписао?

— Шта сам могао да радим кад на бочици пише: „Држати увек добро затворено“.

И ВРЕДИ

Паја позвао Перу Ждеру на ручак па изнео насуљ и ајвар. Сели обочица да једу, али се Пера наклонио на ајвар, а насуљ ни да погледа. Наједном му Паја рече:
 — Узми, Пери, и насуља.
 — Хвала, Пајо, добар је и ајвар! — одговори Пера.
 — Јест добар, али је скуп — додаде Паја.
 — И вреди, — одговори Пера и настави да једе.

ПИТАЊА ОДГОВОРИ

Шта значи виргулирати?
 Где се налази планина Бак?
 Шта је маклура?
 Ко је био Калидаса?
 Какав је то Мудејар стил?

ОДГОВОР:

ПЛАНИНА Бак висока 1400 метара налази се у Србији, југоисточно од Куриумлије и део је планинског масива Радано.

ВИРГУЛИРАТИ је латинска реч и значи прегледати трговачке књиге и ставити знак

крај исправних места, али та реч значи и ставити под знаке навода неки део текста.

МАКЛУРА је високо дрво с крупним лишћем и великим плодовима налази на лимун. Лишће се употребљава за гајење свиле не бубе. Пореклом је из Северне Америке.

КАЛИДАСА је био највећи класични индиски песник и драмски писац у V веку. Писао је епске и лирске песме и драме. Највише је чувен по драми „Сакунтала“, која се сматра за најсавршеније дело индиске књижевности.

МУДЕЈАР СТИЛ је тришанско-маварски грађевински стил у Шпанији. Го је мешавина маварских и готских облика (од 13 до 15 века).

БАТКА О ЦАРЕВИ ЦАРСАТАНИ

ПОВЕТАРАЦ ЛАКО ШЕЋЕ
 ЈЕДРЕЊАЦУ МОРЕМ КРЕЋЕ
 УЗРЕД ДАНА, ЛЕПА ВЕДРА
 РАЗАПЕТИХ, ПУНИХ ЈЕДРА...
 И УВРЗО ВТИЖЕ ОНА
 КНЕЖЕВИНИ КНЕЗ-ГВИДОНА
 ТОП ОПАДИ, БУГНУ ТАМЕ
 ЗОВЕ ЛАЂУ ДА ПРИСТАНЕ.

А МОРНАРИ (ШТА ИМ
 ФАЛИ!)
 ОДМАХ СУ СЕ ИСКРЦАЛИ
 КНЕЗ ГВИДОН УДВОР
 ИХ ЗОВЕ
 ТУ ИХ ХРАМЕ, ПОЈЕ,
 ТОБЕ
 ДОК МОРНАРЕ МОМЦИ
 КНЕЗ ИМ РЕЧЕ ДА
 ГОВОРЕ

МИРСИ НАМ РОВА БИЛА
 ЧОКОЛАДА, ИСТА СВИЛА...
 СВУ СМО РОБУ РАСПРОДАЛИ
 ПА СМО КУЋИ ПОХИТАЛИ!
 КРАЈ ОСТРВА, КРАЈ БУЈАНА
 ЦАРЕВИНИ ЦАР-САЛТАНА

А КНЕЗ НА ТО
 ЖИМА РЕЧЕ
 ЖЕЛИМ ВАМА ПУ...
 НО СРЕЂЕ
 ЖЕЛИМ МИРНА
 ОКЕАНА
 СВЕ ДО СЕМАВЕ
 ЦАРАСАТАНА...
 КАД ДОВЕТЕ
 СВОМЕ ЦАРУ
 РЕЦ'ТЕ СВОМЕ
 ГОСПОДАРУ:
 „КНЕЗ ГВИДОН СЕ
 ТЕБИ ДАВЛА
 УСРАНО ТЕ ОН ТОР
 ЗАРАВЛА!
 ПА СЕ НАДА, БИЋЕ
 БРОДЕ
 ДОКИ ЕШ МУ У
 ПОХОДЕ!“

КНЕЗ УСТАНЕ,
 ПА С'ОПРОСТИ
 А ОДОШЕ ДАЉЕ
 ГОСТИ...
 СУНЦЕ ЗАЂЕ...
 ПАЛЕ СЕНЕ...
 КНЕЗ ОСТАДЕ
 ПОРЕД ЖЕНЕ...